

Toetsingsadvies
over het milieueffectrapport
Baanverlenging Groningen Airport Eelde

18 augustus 1997

512-128

ISBN 90-421-027-3
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

commissie voor de milieueffectrapportage

Aan de Minister van Verkeer en Waterstaat
Postbus 20901
2500 EX 's-GRAVENHAGE

uw kenmerk
DNN97/2859 (RWS)
19/MB/A5/9705315 (Drenthe)

uw brief
d.d. 8 april 1997
d.d. 15 mei 1997

ons kenmerk
U581-97/Sc/nm/512-129

onderwerp
Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Baanverlenging Groningen Airport
Eelde

doorkiesnr.
(030) 234 76 00

Utrecht,
18 augustus 1997

Met bovengenoemde brieven van respectievelijk het Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, directie Noord-Nederland en het College van Gedeputeerde Staten van Drenthe, werd de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld een toetsingsadvies over het milieueffectrapport (MER) Baanverlenging Groningen Airport Eelde uit te brengen. Overeenkomstig artikel 7.26 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan. Daarbij vraag ik uw aandacht nog voor het volgende.

De Commissie voor de m.e.r. heeft in het MER een tekortkoming genoteerd die van essentieel belang is voor de besluitvorming. Het betreft de invulling van het meest milieuvriendelijke alternatief. De richtlijnen voor het MER vroegen om het geven van een beeld van de wijze waarop door omwonenden en andere betrokken groeperingen in de omgeving van de luchthaven (inclusief recreanten), de kwaliteit van de leefomgeving wordt ervaren in de huidige situatie als ook welke invloed de intensivering van de luchthaven daarop kan hebben. Deze richtlijn werd opgenomen met het oog op het speciale karakter van de Luchthaven Eelde dat zich van de andere luchthavens in Nederland onderscheidt door het grote aandeel van circuitvluchten in het gebruik van deze luchthaven en de bezorgdheid die vele insprekers hierover hebben vanwege de hinder die zij van dergelijke vluchten ondervinden. Naar de mening van de Commissie had deze richtlijn moeten leiden tot het uitvoeren van een belevingsonderzoek. Dat is niet gebeurd in het MER. Volgens de Commissie hadden de resultaten van een dergelijk onderzoek op belangrijke wijze kunnen bijdragen aan de formulering van het meest milieuvriendelijke alternatief op het punt van het gebruik en de openstelling van de luchthaven en de daarmee samenhangende hinderbeleving door omwonenden en recreanten.

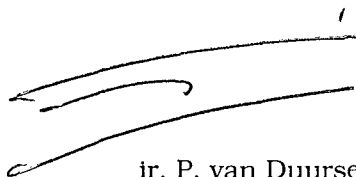
De constatering van een dergelijke tekortkoming is voor de Commissie in het algemeen aanleiding de opstelling van een aanvulling op het MER aan te bevelen, conform het Richtsnoer Aan

vullingen op een milieueffectrapport van de Minister van VROM (d.d. 11 november 1994). De Commissie heeft echter geconstateerd dat bepaalde hinderaspecten van het gebruik van de Luchthaven, zoals die worden ervaren door de omgeving, hoewel niet opgenomen in het MER, toch reeds beschouwd zijn in het bestuurlijk overleg over de ontwerp-aanwijzing. Verder heeft de Commissie vernomen dat een "belevingsonderzoek" zal worden uitgevoerd op verzoek van de Commissie Milieuhygiëne Luchtvaartterrein Eelde (ex art. 28 van de Luchtvaartwet). Omdat elementen van het aspect hinderbeleving enige weerklank hebben gekregen via het bestuurlijk overleg in de ontwerp-aanwijzing met voorschriften voor het gebruik van het luchtvaartterrein, acht de Commissie het uit oogpunt van pragmatisme niet nodig de besluitvorming over de aanwijzing meer dan één jaar te laten wachten op de resultaten van het belevingsonderzoek. In plaats daarvan beveelt de Commissie in dit advies aan het door de Commissie Milieuhygiëne Luchtvaartterrein Eelde voorgestelde onderzoek met aanpassingen op te nemen in het evaluatieprogramma dat in het kader van de m.e.r.-regeling dient te worden vastgesteld bij de aanwijzing en vervolgens uitgevoerd. Eventuele consequenties voor mogelijke bijstelling van de voorschriften komen dan aan de orde bij de beoordeling van het onderzoek. De eerste maal dat dit kan gebeuren zou in het najaar van 1998 kunnen zijn, wanneer de resultaten van de nulmeting beschikbaar komen.

De Commissie doet deze aanbeveling ook op grond van de overweging dat de resultaten van het belevingsonderzoek van invloed kunnen zijn op de voorschriften in de aanwijzing omdat die omkeerbare gevolgen betreffen.

Deze aanbeveling heeft echter een belangrijke consequentie voor de Commissie omdat zij met de uitvoering daarvan in feite een positief toetsingsadvies heeft afgegeven terwijl het MER een tekortkoming vertoont die van essentieel belang is voor de besluitvorming. Ook behoeft het bevoegd gezag na dit advies de Commissie niet te betrekken in de beoordeling van de resultaten van het evaluatie-onderzoek, omdat daarbij formeel geen rol voor de Commissie is weggelegd. De Commissie pleit er derhalve voor om de Commissie de resultaten van het belevingsonderzoek ter toetsing van kwaliteit en volledigheid voor te leggen. Betrokkenheid van de Commissie bij toetsing van het onderzoek is in feite een logische voortzetting van de beslissing in paragraaf 1.2 van het ontwerp-evaluatieprogramma, dat als bijlage F bij de ontwerp-aanwijzing is gevoegd, om de Commissie voor de m.e.r. te vragen over dat programma te adviseren.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de besluitvorming waarvoor het MER en de bijbehorende documenten zijn opgesteld. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van het advies en de daarin gegeven aanbevelingen.

ir. P. van Duursen
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Baanverlenging Groningen Airport Eelde

In afschrift aan: de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Baanverlenging Groningen Airport Eelde

Advies op grond van artikel 7.26 van de Wet milieubeheer over het milieueffectrapport over
Baanverlenging Groningen Airport Eelde,

uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat (coördinerend bevoegd gezag) door
de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze,

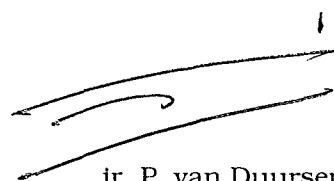
de werkgroep m.e.r. Baanverlenging Groningen Airport Eelde

de secretaris

drs. J.J. Scholten

de voorzitter

ir. P. van Duursen

Utrecht, 18 augustus 1997

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. Inleiding	1
2. Algemeen oordeel over het MER	3
3. Overige opmerkingen over het MER en het Addendum MER	6
3.1 Nut en noodzaak	6
3.2 Consistentie met beleidsplannen	7
3.3 Richtlijnen	7
3.4 Geluid	8
3.4.1 Circuitvluchten met grote vliegtuigen	8
3.4.2 Vluchten voor valschermspringen	9
3.4.3 BKL-contour 47 dB(A)	9
3.4.4 Hinder voor recreatie	10
3.4.5 Meting van de werkelijke geluidsniveaus bij de evaluatie	10
3.5 Externe veiligheid	10
3.5.1 Het berekeningsmodel	10
3.5.2 Externe veiligheidsnormen voor stationaire inrichtingen	11
3.5.3 Causale en niet-causale modellen	13
3.5.4 Baangebruik met betrekking tot de veiligheid	14
3.5.5 Het document 'Externe Veiligheidscontouren'	14
3.6 Lucht	14
3.6.1 Meetstation luchtverontreiniging	14
3.6.2 Fijn stof/zwarte rook	15
3.6.3 Kooldioxide	15
3.7 Bodem en water	15
3.7.1 Lozing van de runoff van de luchthaven	15
3.7.2 Mogelijke gevolgen van kerosinelozingen	16
3.8 Landschap	16
3.9 Effectvergelijking	17

Bijlagen

- 1A. Brief van het ministerie van Verkeer en Waterstaat d.d. 8 april 1997, waarin de Commissie voor de milieueffectrapportage wordt geïnformeerd over de opstelling van het Addendum MER Eelde met het verzoek dit Addendum bij de toetsing van het MER te betrekken

- 1B. Brief van het College van Gedeputeerde Staten van Drenthe d.d. 15 mei 1997 waarin op verzoek van de ministers van Verkeer en Waterstaat en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

2. Kennisgeving in de Staatscourant nr. 93 d.d. 21 mei 1997

3. Projectgegevens

4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

1. INLEIDING

Groningen Airport Eelde is voornemens de start- en landingsbaan 23-05 met 700 meter aan de zuidwestzijde te verlengen van 1800 tot 2500 meter. Ten behoeve van deze verlenging is op grond van de Luchtvaartwet een wijziging van de aanwijzing van het luchtvaartterrein nodig. Op deze wijziging is de in de Wet milieubeheer opgenomen regeling inzake milieueffectrapportage (m.e.r.) van toepassing.

Conform de Luchtvaartwet is de Minister van Verkeer en Waterstaat in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer bevoegd gezag bij deze besluitvorming.

De bekendmaking van de start van de m.e.r. vond plaats op 2 juni 1993. De Commissie voor de m.e.r. bracht advies uit over de richtlijnen voor het op te stellen milieueffectrapport (MER) op 20 augustus 1993. De richtlijnen voor het MER werden vastgesteld door het bevoegd gezag in oktober 1993.

Het MER en de technische bijlagen kwamen reeds gereed in november 1995 en werden op 22 december 1995 aanvaard door het bevoegd gezag. Per brief van 8 april 1997 informeerde het ministerie van Verkeer en Waterstaat de Commissie voor de m.e.r. over de opstelling van een Addendum MER Eelde met het verzoek dit Addendum te betrekken in de opstelling van het toetsingsadvies over het MER (bijlage 1A).

Op grond van de Luchtvaartwet en de Wet milieubeheer dient het MER gelijktijdig met het ontwerp-aanwijzingsbesluit ter visie worden gelegd. De bekendmaking daarvoor vond plaats op 21 mei 1997 in de Staatscourant (bijlage 2). De Colleges van Gedeputeerde Staten van Drenthe en Groningen coördineren namens het bevoegd gezag de toetsing van het MER en de aanwijzingsprocedure. Per brief van 15 mei 1997 verzocht het College van Gedeputeerde Staten van Drenthe de Commissie voor de m.e.r. advies uit te brengen over het MER (bijlage 1B).

De Commissie heeft beoordeeld of het MER, de technische bijlagen en het Addendum MER voldoende informatie bevatten om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming en daarbij op grond van artikel 7.26 van de Wm getoetst:

- aan de richtlijnen voor het MER¹], zoals vastgesteld in oktober 1993;
- op eventuele onjuistheden²];
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER³].

Daarnaast stelt het ontwerp-evaluatieprogramma (bijlage F bij de ontwerp-aanwijzing), dat op grond van artikel 7.39 van de Wm dient te worden opgesteld als onderdeel van het aanwijzingsbesluit, dat dit ontwerp-programma ter inzage

1 Wm, artikel 7.23, lid 2.

2 Wm, artikel 7.23, lid 2.

3 Wm, artikel 7.10.

wordt gelegd en voor advies wordt toegezonden aan de Commissie voor de m.e.r. Hoewel de Wm geen bepaling bevat voor de toetsing van evaluatieprogramma's door de Commissie voor de m.e.r. , heeft de Commissie in dit geval gemeend uitvoering te moeten geven aan deze stap, omdat het programma o.a. inspeelt op leemten in kennis die worden geconstateerd in het MER en de betekenis daarvan voor de besluitvorming. Derhalve heeft de Commissie het ontwerp-evaluatieprogramma bij de beoordeling van het MER betrokken. Bij de ontwerp-aanwijzing is een document "Externe veiligheidscontouren" met nieuwe berekeningen voor de externe veiligheid ter visie gelegd en aan de Commissie voor de m.e.r. gezonden. De Commissie heeft dit document ook bij de toetsing van het MER betrokken.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van de werkgroep is gegeven in bijlage 3. In die bijlage zijn ook de belangrijkste projectgegevens opgenomen. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Bij de opstelling van het advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen, althans voor zover zij betrekking hebben op het MER en het Addendum MER. Bijlage 4 geeft een lijst van de schriftelijke en mondelinge reacties.

De indeling van dit advies is als volgt. In hoofdstuk 2 wordt het algemeen oordeel over het MER en het Addendum MER gegeven gericht op de toereikendheid van de milieu-informatie voor de besluitvorming. In hoofdstuk 3 geeft de Commissie nog enkele inhoudelijke opmerkingen over bepaalde aspecten van het MER en het Addendum MER die kunnen worden gebruikt voor de verdere besluitvorming.

2.

ALGEMEEN OORDEEL OVER HET MER

In het MER, de technische bijlagen bij het MER en het Addendum MER staat een grote hoeveelheid over het algemeen heldere informatie die - met uitzondering van één essentieel onderdeel, namelijk de invulling van het meest milieuvriendelijke alternatief - een goede basis biedt voor de besluitvorming over het voornemen.

Bij de bestudering van het MER en het Addendum MER is het de Commissie opgevallen dat de beslissing van de luchthavendirectie af te zien van de uitvoering van nachtvluchten pas terloops in het Addendum MER (op blz. 2) wordt vermeld. Omdat deze beslissing belangrijke consequenties heeft voor de beoordeling van het MER in verband met de beschrijving van alternatieven conform de richtlijnen voor het MER (zie hiervoor ook §3.3 van dit advies), is de Commissie van mening dat deze beslissing bij de kennisgeving van het MER op een meer prominente wijze naar voren had moeten worden gebracht. Nu wordt van de lezer van het MER gevraagd informatie over nachtvluchten en hun gevolgen te beoordelen terwijl dat met een zin in het Addendum MER overbodig wordt gemaakt⁴].

De Commissie heeft in het MER een tekortkoming genoteerd die van essentieel belang is voor de besluitvorming.

Het betreft de invulling van het meest milieuvriendelijke alternatief.

In de richtlijnen voor het MER staat in paragraaf 5.2.3 aan welke aspecten de uitwerking van dit alternatief aandacht moet worden besteed. Daartoe behoort onder meer: *het optimaliseren van circuits en het beperken gedurende bepaalde periodes van circuit- en rondvluchten*. Dit aspect houdt verband met regulering van het gebruik en de openstelling van de luchthaven.

In het MER is in de paragrafen 5.4.3 en 7.10 uitwerking gegeven aan het meest milieuvriendelijke alternatief. Daarin is ingegaan op mogelijke maatregelen voor regulering van het gebruik en de openstelling van de luchthaven. In het MER staat daarover in par. 7.10.2, bladzijde 137:

Met uitzondering van de nachtvluchten kan worden gesteld dat regulering geen substantiële invloed heeft op het totaal aantal vliegbewegingen, maar slechts op de verdeling in de tijd. Aangenomen mag worden dat derhalve ook geen noemenswaardige invloed op de berekende geluids-, risico- en luchtverontreinigingscontouren zal optreden. De milieuwinst zit dan vooral in de vermindering van subjectieve beleving van hinder door vliegverkeer, bijvoorbeeld omdat omwoners

4 De Commissie heeft van het ministerie van Verkeer en Waterstaat kopieën van brieven ontvangen van de Luchthaven Eelde d.d. 28 november 1995 gericht aan de ministers van Verkeer en Waterstaat en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. In deze brieven schrijft de directeur van de Luchthaven voorkeur te hebben voor baanverlenging en intensivering maar zonder nachtvluchten. Het is de vraag of andere gebruikers van het MER ook op de hoogte waren van deze voorkeur van de luchthaven toen zij aan het lezen van het MER begonnen. Zie bijvoorbeeld de reactie van de Vereniging Omwonenden Luchthaven Eelde en Stichting Rondom Vliegveld Eelde van september 1996, blz. 2 (bijlage bij inspraakreactie nr. 508, bijlage 4). De ontwerp-aanwijzing bevestigt dat de NV Groningen Airport Eelde afziet van nachtelijk gebruik van de luchthaven.

den in hun vrije weekend of op een zomeravond in de tuin minder worden gestoord door het aan de luchthaven toe te rekenen verkeer.

De Commissie acht dit laatste punt betreffende de hinderbeleving van groot belang met het oog op de vele inspraakreacties over het hinderlijke karakter van circuitvluchten (met een uitbreiding daarvan voor vliegtuigen met een maximaal toegelaten totaal massa van 6000 kg of meer) en vluchten voor valschermpringen met burgervliegtuigen en de verruiming van de openstellings-tijd van de luchthaven op de avonden van zaterdagen, zondagen en officiële feestdagen van het huidige tijdstip 21.30 uur tot 23.00 uur.^{5]}

In de richtlijnen voor het MER is gewezen ook op het belang van de hinderbeleving door in de paragrafen 6.2.8 en 6.3.8 daarvan te vragen naar *het geven van een beeld van de wijze waarop door omwonenden en andere betrokken groeperingen in de omgeving van de luchthaven, inclusief recreanten, de kwaliteit van de leefomgeving wordt ervaren in de huidige situatie alsook welke invloed de intensivering van de luchthaven daarop kan hebben.*

Bij het meest milieuvriendelijke alternatief had daarom met behulp van belevingsonderzoek moeten worden bepaald met welk gebruik en openstelling van de luchthaven de hinderbeleving voor de omwonenden kan worden geminimaliseerd.

In het MER staat hierover echter op bladzijde 141: *conform de richtlijnen is geen belevingsonderzoek in de omgeving van de luchthaven uitgevoerd*^{6]} en daaraan voorafgaand op blz. 137: *een uitwerking van het meest milieuvriendelijke alternatief die uitsluitend gericht is op verandering van openstelling of aanvullende regulering biedt weinig zinvolle vergelijkingsmogelijkheden of nieuwe referentiepunten voor het milieu.*^{7]}

De Commissie acht deze interpretatie van de richtlijnen en de gevolgtrekking in het MER onjuist en derhalve onvoldoende.^{8]} Zij is van mening dat de resultaten van een wetenschappelijk uitgevoerd onderzoek naar de ervaren omgevingskwaliteit op belangrijke wijze had kunnen bijdragen aan de formulering van het meest milieuvriendelijke alternatief op het punt van het gebruik en de openstelling van de luchthaven en de daarmee samenhangende hinderbeleving door omwonenden en recreanten.

Nu dat niet is gebeurd in het MER, heeft de Commissie zich afgevraagd welke betekenis het ontbreken van deze essentiële informatie heeft voor het te nemen

5 Zie onder meer inspraakreacties nrs. 1 (en alle overige min of meer gelijkgestelde reacties), 36, 37, 259, 263, 259, 298, 508, 523, 524, 527, 528, 529, 563, 565, 607, 608, 609, 658, 659, 669, 702, 703, 705, 707, 708 721, 727, 742, 743, 746, 821, 827; bijlage 4. Verschillende van deze reacties wijzen op de lijst van afspraken tussen de Luchthaven en omwonenden die is opgenomen in het vorige MER van 1997, blz. 41-42. Ook tijdens de inspraak in de richtlijnenfase richtten vele inspraakreacties zich op het circuit- en rondvliegen (zie voetnoot 11 in het advies voor richtlijnen van de Commissie d.d. 20 augustus 1993).

6 De op bladzijde 65 van het MER vermelde veertienvoudiging van klachten in 1991-1992 ten opzichte van de voorgaande periode had hierop kennelijk geen invloed. De beslissing geen belevingsonderzoek uit te voeren is in tegenspraak met de tekst over de leemte in kennis die wordt geconstateerd in hoofdstuk 9 van het MER. Daarin staat dat geen bruikbare informatie bestaat over de ervaring van de huidige omgevingskwaliteit en dat het zinvol is onderzoek voort te zetten om deze lacune op te vullen.

7 Het MER spreekt op dit punt zichzelf weer tegen op blz. 141 met de constatering: *Aanvullende regulering in het meest milieuvriendelijke alternatief van bepaalde als hinderlijk ervaren vluchten of vluchtmomenten kan in de beleving van omwonenden positief scoren.*

8 Zie ook inspraakreacties nrs. 364, 508, 608, 723, 783, 815; bijlage 4.

besluit over de aanwijzing. Zij constateert daarbij dat bepaalde hinderaspecten van het gebruik van de luchthaven, zoals die worden ervaren door de omgeving, hoewel niet opgenomen in het MER toch reeds beschouwd zijn in de advisering door de RPC/RMC en in het bestuurlijk overleg over de concept ontwerp-aanwijzing. De hinderaspecten hebben daarna enige weerklank gekregen in de ontwerp-aanwijzing⁹] die tezamen met het MER ter visie is gelegd.

Tijdens een informele gedachtenwisseling over de geconstateerde tekortkoming in het MER met het bevoegd gezag en de initiatiefnemer die op verzoek van de Commissie plaatsvond op 11 juli 1997, informeerde het bevoegd gezag de Commissie dat een 'belevingsonderzoek' zal worden uitgevoerd op verzoek van de Commissie Milieuhygiëne Luchtvaartterrein Eelde (ex artikel 28 van de Luchtvaartwet). Een projectvoorstel voor dit onderzoek¹⁰], dat is ingediend door de Rijksuniversiteit Groningen werd reeds aanvaard door voornoemde Commissie Milieuhygiëne Luchtvaartterrein Eelde.

Uit dit projectvoorstel blijkt dat ten aanzien van de diepgang van het onderzoek drie varianten worden voorgesteld. Deze variëren van een minimale variant van één enkele enquête met rapportering na vijf of zes maanden, via een tussenvariant met herhaling van de enquête zodat over een periode van één jaar twee enquêtes plaatsvinden, tot een optimale variant met twee metingen in één jaar die in het eropvolgende jaar worden herhaald met rapportering aan het einde van het tweede jaar.

Omdat elementen van het aspect hinderbeleving enige weerklank hebben gekregen via het bestuurlijk overleg in de ontwerp-aanwijzing, acht de Commissie het uit oogpunt van pragmatisme niet nodig de besluitvorming over de aanwijzing meer dan één jaar te laten wachten op de resultaten van het belevingsonderzoek.

■ In plaats daarvan beveelt de Commissie aan om het door de Commissie Milieuhygiëne, ex artikel 28 Luchtvaartwet voorgestelde onderzoek op te nemen in het evaluatieprogramma ex artikel 7.37, tweede lid en paragraaf 7.9 van de Wm dat nu in conceptvorm is gevoegd als bijlage F bij de ontwerp-aanwijzing.

Als dat gebeurt, dan dient het bevoegd gezag op grond van artikel 7.42 Wm vervolgens bij het beschikbaar komen van de resultaten van het belevingsonderzoek na te gaan of die resultaten aanleiding geven tot bijstelling van de voorschriften voor het gebruik van het luchtvaartterrein. Een mogelijke bijstelling kan zin hebben omdat de voorschriften omkeerbare gevolgen betreffen.

Ten aanzien van het projectvoorstel dat is aanvaard door de Commissie Milieuhygiëne, ex artikel 28 Luchtvaartwet, heeft de Commissie voor de m.e.r. nog de volgende opmerkingen. Deze opmerkingen zijn van belang teneinde het bedoelde onderzoek geschikt te maken voor opname in het evaluatieonderzoek ex paragraaf 7.9 van de Wm.

- Het onderzoek (nulmeting) dient zich in twee aaneensluitende fasen uit te strekken over één jaar waarin alle seizoenen (najaar/winter, voorjaar/zomer) met de specifieke gebruikskkenmerken naar voren komen.

9 Het betreft met name de ontwerp-aanwijzing ex artikel 27 juncto 24 van de Luchtvaartwet, paragraaf 2.2: voorschriften voor het gebruik van het luchtvaartterrein.

10 Het projectvoorstel voor dit onderzoek draagt de titel: *Geluidhinder luchtvaartterrein Eelde, een inventariserend onderzoek*.

De gegevens van deze nulmeting zouden in het najaar van 1998 beschikbaar kunnen zijn.

- Het is voor de nulmeting niet noodzakelijk om (aansluitend) in een volgend jaar een herhalingsonderzoek uit te voeren. Herhalingsonderzoek is pas zinvol wanneer de nieuwe situatie van het gebruik is gerealiseerd.
- Voorkeur wordt gegeven aan een mondelinge enquête onder de deelpopulaties die in het voorstel zijn vermeld.
- Niet alleen geluidshinderbeleving, maar ook risicobeleving en beleving van andere vormen van milieubelasting zoals luchtverontreiniging en visuele hinder dienen te worden opgenomen. Het huidige projectvoorstel is te beperkt voor een volledig belevingsonderzoek.
- Bij de doelgroepen dienen niet alleen omwonenden maar ook exploitanten en gebruikers van (verblijfs)recreatievoorzieningen¹¹⁾ en personen aanwezig in geluidsgevoelige bestemmingen (scholen, instellingen voor gezondheidszorg) te worden meegenomen.
- Als variabelen in het onderzoek zal aandacht besteed moeten worden aan vliegtuigtypen (groot, klein), soort gebruik (verkeer met herkomst en bestemming elders, circuitvluchten, paravvluchten), spreiding in de tijd (jaar seizoen, week, weekend, dag, avond), frequenties en piekbelastingen, routes en vlieghoogte, activiteiten van gehinderden (thuis, werk, recreatie, binnenhuis en buitenhuis).
- Bij de rapportering van de onderzoeksresultaten moet geprobeerd worden naast de geobjectiverde belevingswaarden ook de relatie te leggen tussen hinderbronnen en hinderbeleving zodat de onderzoeksresultaten bij de evaluatie vertaald kunnen worden naar eventuele beleidsmaatregelen.

3. OVERIGE OPMERKINGEN OVER HET MER EN HET ADDENDUM MER

In dit hoofdstuk zijn opmerkingen opgenomen mede naar aanleiding van hetgeen in de richtlijnen en in de inspraak is gesteld. Sommige daarvan zijn van belang voor de verdere besluitvorming. De daarbij behorende aanbevelingen zijn speciaal gemarkeerd in de tekst.

3.1 Nut en noodzaak

De Commissie constateert dat er een groot verschil in opvatting is tussen het bevoegd gezag en de initiatiefnemer enerzijds en het merendeel van de insprekers anderzijds over het economische nut en de noodzaak van de baanverlenging en de intensivering van de luchthaven. Het verschil vindt zijn oorzaak in het feit dat baanverlenging en intensivering van de luchthaven te maken hebben met het stimuleren van de regionale economie en niet met het oplossen van een heersend vervoerscapaciteitsprobleem. Informatie over het nut en de noodzaak ligt aan de basis voor de besluitvorming over het voornemen. De Commissie heeft deze informatie niet inhoudelijk beoordeeld omdat zij valt buiten de beoordeling van de milieu-informatie.

11 Zie ondermeer inspraakreacties nrs. 440, 563; bijlage 4.

3.2 Consistentie met beleidsplannen

Veel inspraakreacties wijzen erop dat de voorgenomen baanverlenging en intensivering van het gebruik van de luchthaven in strijd zou zijn met de diverse beleidsplannen van rijk en provincies. Daarbij wordt gewezen op luchtvaartbeleid, ruimtelijk, milieu- en natuurbeleid¹². Paragraaf 4.3.2 van het MER beschrijft de relevante beleidsstukken van de overheid. De Perspectievennota in het kader van de TNLI-discussie (Toekomstige Nederlandse Luchtvaartinfrastructuur) dient daaraan te worden toegevoegd. Deze nota is in het MER niet behandeld omdat deze nota verscheen in februari 1997 en het MER dateert van 1995. Ten aanzien van deze plannen en nota's constateert de Commissie geen directe strijdigheid met de voorgenomen baanverlenging en intensivering van de luchthaven met uitzondering van het Streekplan Drenthe dat een voorbehoud maakt voor het uitvoeren van les- en trainingsvluchten in de weekeinden. (De ontwerp-aanwijzing staat dergelijke vluchten wel toe voor toestellen van minder dan 6000 kg, inclusief vluchten met het doel valschermspringen op zaterdag, zondag en erkende feestdagen).

■ De Commissie beveelt aan dat het bevoegd gezag in de aanwijzing aangeeft hoe het voornemen tot baanverlenging en intensivering beantwoordt aan de doelstellingen die in verschillende beleidsplannen van het Rijk en de provincies zijn neergelegd met name voor de aspecten geluid, lucht, externe veiligheid, landschap en natuur.¹³

3.3 Richtlijnen

De richtlijnen zijn op enkele punten niet gevolgd¹⁴. De belangrijkste daarvan betreffende de volgende aspecten:

- Het gebruik van de luchthaven in de nacht conform de variant met alleen vluchten gedurende de zogenoemde randen van de nacht is niet beschreven (blz. 12 van de richtlijnen). Als in het voornemen sprake zou zijn van nachtelijk gebruik van de luchthaven, dan zou het ontbreken van deze variant een essentiële tekortkoming hebben gevormd. Verder is in het MER het aantal nachtvluchten op 2000 gesteld in plaats van 1000 conform de richtlijnen (blz. 12). Nu de initiatiefnemer afziet van nachtvluchten (zie voetnoot 4) en de ontwerp-aanwijzing uitgaat van sluiting van de luchthaven van 23.00 tot 06.30 uur, is het ontbreken van deze informatie niet essentieel meer.

12 Zie vooral inspraakreactie nr. H18/347, de reactie van de Vereniging Omwonenden Luchthaven Eelde (VOLE, nr. 508) en verder ook die reacties die zich baseren op de standaardreactie, bijvoorbeeld nr. 1 alsook reacties nrs. 259, 512, 528, 659, 700, 743, 821, 827; bijlage 4. Daarin wordt vooral gewezen op de doelstelling in het Nationaal Milieubeleidsplan 2 (NMP2) dat in 2010 geen ernstige geluidhinder meer mag optreden en op het Structuurschema Groene Ruimte waarin staat dat het Drentse Aa-gebied en de landgoederen bij Eelde en het beekdal van het Eelderdiep liggen in de Ecologische Hoofdstructuur (kern-en/of natuurontwikkelingsgebied) en dat het gebied rondom Eelde is aangeduid als waardevol cultuurlandschap. Het NMP2 (blz. 96-97) geeft aan dat voor 2010 de doelstelling voor luchtverkeer niet zal worden gehaald. Wat betreft het Structuurschema Groene Ruimte is het zo dat de voorgenomen baanverlenging van de luchthaven niet ligt in de Ecologische Hoofdstructuur en de aanduiding waardevol cultuurlandschap baanverlenging niet uitsluit.

13 Zie verder ook de paragrafen 3.5.2, 3.6.2 en 3.8 van dit advies. In hoofdstuk 6 van de Toelichting bij de Ontwerp-aanwijzing is hiervoor reeds een aanzet gegeven.

14 Zie ook de reactie van de GGD van Groningen Stad en Omstreken reactie nr. 509, bijlage 4.

- Bijzondere geluidsgevoelige objecten of instanties in het studiegebied zijn niet beschreven (blz. 15 van de richtlijnen).^{15]}
 - De Commissie beveelt aan deze tekortkoming bij de verdere behandeling van de aanwijzing te corrigeren;
- De betekenis van de leemten in kennis voor de besluitvorming (blz. 23 van de richtlijnen) is niet gegeven. De leemten in kennis zijn opgesomd en relativerende opmerkingen zijn gemaakt over de betekenis, zoals: *er zullen geen meetbare effecten optreden; de verhouding in risico's zullen geenszins wezenlijk veranderen; er zijn geen aanwijzingen dat nader onderzoek zinvolle resultaten zou opleveren*. De Commissie constateert dat het ontwerp-evaluatieprogramma (in paragraaf 3.4 daarvan) wel ingaat op de betekenis van de meeste leemten voor de besluitvorming.

3.4 Geluid

In de inspraak zijn veel opmerkingen gemaakt over de berekeningswijzen van de geluidbelasting en hinder die overeenkomstig de verschillende rekenvoorschriften tot stand zijn gekomen voor de luchthaven Eelde. Veel van die opmerkingen zijn eerder in het kader van m.e.r.'s voor andere luchthavens ook al gemaakt. Met name in haar toetsingsadviezen over het IMER en het AMER Schiphol en omgeving^{16]} is de Commissie op sommige belangrijke onderwerpen daarvan ingegaan, zoals de toepassing van de 65 dB(A) afkap in de berekening van Ke-contouren. Met het oog daarop heeft de Commissie het niet nodig geacht in dit advies op die onderwerpen opnieuw in te gaan. Zij heeft zich in de volgende subparagrafen daarom vooral beperkt tot die geluidsaspecten die specifiek zijn voor de luchthaven Eelde.

3.4.1 Circuitvluchten met grote vliegtuigen

In de inspraak wordt erop gewezen dat de Ke-berekeningsmethodiek niet geschikt is om rekening te houden met circuitvluchten door vliegtuigen met meer dan 6000 kg totaal massa^{17]}. Aan deze problematiek is aandacht besteed in een bespreking op 1 juli 1996 tussen het bevoegd gezag en omwonenden. In het verslag van deze bespreking wordt geconcludeerd dat de Ke-methodiek niet in voldoende mate de geluidsbeleving van circuitvluchten meeneemt binnen het circuitgebied. Echter, wettelijke berekeningsmethoden voor deze circuitvluchten ontbreken. Navraag door de Commissie bij de RLD leverde op dat lesvluchten met dergelijke grote vliegtuigen een dermate ruim circuit volgen dat voor de meeste omwonenden de beleving daarvan vergelijkbaar zou zijn met normale start- en landingsbewegingen die passen in de Ke-berekeningsmethodiek. De Commissie merkt daarbij op dat dergelijke circuitvluchten zich onderscheiden van vliegtuigbewegingen met normale starts en landingen omdat zij constant

15 Zie inspraakreacties nrs. 364, 527, 747, 821; bijlage 4.

16 Toetsingsadvies over het Integrale Milieueffectrapport Schiphol en omgeving, 23 augustus 1994 en Toetsingsadvies over het Aanvullend Milieueffectrapport Schiphol en omgeving, 30 januari 1995.

17 Zie inspraakreactie nr. H.18/347 en de reactie van VOLE, nr. 508 en die van de Milieufederatie Drenthe, nr. 659 en die van de Milieuraad van de gemeente Vries, nr. 821, alsook die van de Stichting Rondom Vliegveld Eelde, nr. 827, bijlage 4.

op geringe vlieghoogte worden uitgevoerd. Daarom komt de Commissie tot de conclusie dat de berekende hinder voor omwonenden van het grote circuit waarschijnlijk te laag zal blijken te zijn.

■ De Commissie beveelt aan deze veronderstelde onderschatting van de geluidshinder binnen het circuitgebied op te nemen in het belevingsonderzoek wanneer dat als onderdeel van het evaluatieprogramma wordt uitgevoerd conform de aanbeveling in hoofdstuk 1 van dit advies. Naast de geluidshinder moet ook het risicoaspect binnen het circuitgebied worden meebeschouwd omdat het uitvoeren van circuitvluchten waarschijnlijk de kans op ongevallen vergroot (zie ook par.3.5 van dit advies). ^{18]}

3.4.2 **Vluchten voor valschermspringen**

In de ontwerp-aanwijzing zijn bepalingen opgenomen voor het uitvoeren van vluchten met het doel valschermspringen. Door sommige insprekers is gesteld dat dergelijke vluchten veel hinder opleveren bij het stijgen boven de luchthaven voor het bereiken van de vereiste hoogte voor het valschermspringen^{19]}. In het MER is geen aparte informatie over dergelijke vluchten gepresenteerd zodat niet duidelijk is hoe deze vluchten in de geluidshinderberekening zijn betrokken. Navraag door de Commissie bij een van de opstellers van het MER (ADECS B.V. die de berekeningen voor de geluidsbelasting uitvoerde) leverde op dat deze vluchten zijn opgenomen bij de vluchten voor het circuitvliegen. Deze nadere informatie heeft de Commissie niet overtuigd dat bij de geluidsrekening conform de BKL-methode rekening zou zijn gehouden met de specifieke circuits die voor het valschermspringen moeten worden gevlogen.

■ De Commissie is van mening dat in de aanwijzing apart aandacht moet worden besteed aan deze gebruiksvorm van de luchthaven met afweging van mogelijke maatregelen die de hinder van de vluchten kunnen verminderen. Tevens wordt aanbevolen om in het voorgestelde belevingsonderzoek ook aandacht te besteden aan de vluchten voor het valschermspringen als bron van ervaren hinder (zie hoofdstuk 2 van dit advies).

3.4.3 **BKL-contour 47 dB(A)**

De voetnoot op blz. 51 van het MER waarin staat dat in overleg met het bevoegd gezag de in de richtlijnen gevraagde BKL contour van 47 dB(A) niet in de figuren is opgenomen teneinde verwarring te voorkomen, schept op zich verwarring.^{20]} Bij verdere bestudering van het MER wordt pas duidelijk dat deze contour wel is berekend en gepresenteerd in vergelijkingstabellen met de bijbehorende aantallen woningen en ernstig gehinderden, maar niet is getekend op kaart voor de verschillende alternatieven.

18 Zie inspraakreacties nrs. 524, 528, 741, 821, 827; bijlage 4. Er zijn geen ongevallenfrequenties voor circuitvliegen ontwikkeld. Dit en het ontbreken van een goede berekeningsmethode voor de geluidshinder als gevolg van circuitvluchten zijn leemten in kennis die niet in het MER zijn vermeld.

19 Zie vooral inspraakreacties nrs. 36, 186, 244, 308, 310, 508, 528, 827; bijlage 4.

20 Zie ook inspraakreactie nr. 509 van de GGD Groningen Stad en Omstreken; bijlage 4.

3.4.4 **Hinder voor recreatie**

Sedert het vaststellen van de richtlijnen voor het MER in 1993 is meer aandacht ontstaan voor de belasting door vliegtuiggeluid in gebieden met voorzieningen voor recreatie, zoals kampeerterreinen. De Commissie heeft voor de richtlijnen voor het MER Nachtvluchten Maastricht Aachen Airport aanbevolen zogenoemde Time-above-contouren voor de nachtperiode te berekenen.^{21]} Voor de Luchthaven Eelde zijn geen nachtvluchten voorzien en heeft de berekening van dergelijke contouren voor de nacht geen zin.

■ Vanwege het speciale karakter van de luchthaven met veel circuitvliegen vraagt de Commissie om in het kader van de uitvoering van de evaluatie aandacht te besteden aan de relatie tussen vliegtuighinder en recreatie in de omgeving van de luchthaven.^{22]} Dit zou kunnen gebeuren door berekening van Time-above-contouren in een zone ter weerszijde van de geprojecteerde circuitroutes.

3.4.5 **Meting van de werkelijke geluidsniveaus bij de evaluatie**

In het MER wordt op blz. 147 in de aanzet voor het evaluatieprogramma opgemerkt dat meting van actuele geluidsniveaus (dB(A)'s) aanvullende informatie kan leveren over de geluidsbelasting omdat de werkelijke overlast zoals ervaren door omwonenden, niet altijd overeen blijkt te komen met de berekende hinder. Het ontwerp-evaluatieprogramma gaat op blz. 9 in op deze mogelijke vorm van monitoring met (semi-) permanente geluidsmetingen op een beperkt aantal vaste locaties. Het programma stelt echter dat dit al een actiepunt is in het kader van het evaluatieprogramma voor Schiphol. Er wordt daarom volstaan het onderzoek op Schiphol naar de correlatie tussen gemeten (Ke en dB(A)) en berekende geluidsniveaus te volgen. Met het oog op het speciale karakter van de luchthaven Eelde met veel circuitvliegen met zowel kleine als grote vliegtuigen acht de Commissie het volgen van het Schiphol onderzoek onvoldoende.^{23]}

■ De Commissie geeft de aanbeveling ook voor de luchthaven Eelde monitoring uit te voeren om de relatie tussen werkelijk optredende en berekende geluidsniveaus te kunnen vergelijken.

3.5 **Externe veiligheid**

3.5.1 **Het berekeningsmodel**

Het model voor de berekening van het externe risico rond de Luchthaven Eelde is een aanpassing van het eerder voor Schiphol gebruikte model.

De reden van de aanpassing is de grote verscheidenheid van vliegtuigtypen, dat van de Luchthaven Eelde gebruik maakt. Het bleek noodzakelijk zowel het ongevallenratiomodel als het gevolgmodel aan te passen. Dit is gebeurd. Een tweede verschil met Schiphol is het grote aandeel van circuitvluchten in het

21 Advies voor richtlijnen voor het MER Nachtvluchten Maastricht Aachen Airport, Commissie voor de m.e.r. 3 juni 1997, blz. 11.

22 Welke zorg sommige omwonenden (en vooral die personen die voor hun inkomen afhankelijk zijn van de verblijfsrecreatie) hierover hebben, mag bijvoorbeeld blijken uit inspraakreacties nrs. 440, 563, 629; bijlage 4.

23 Zie ook inspraakreactie nr. 827, bijlage 4.

verkeer. Hiermee is alleen in de routes van het vliegverkeer rekening gehouden. De verhoogde ongevallen-ratio in het eerste gedeelte van de vlucht ná de start en het laatste gedeelte vóór de landing (de faalkans is van dezelfde ordegrrootte als bij start en landing: $2 \cdot 10^{-7}$ per vlucht), die voor circuitvliegen van belang is, is niet in rekening gebracht. In het MER staat zelfs op p. 86 (bijlage externe veiligheid) dat de gemiddelde ongevallenratio werd gecorrigeerd voor 'en route' ongevallen, omdat deze ongevallen niet het gevolg zijn van de aanwezigheid van de luchthaven en omdat die buiten het studiegebied vallen. Dit laatste is niet het geval voor circuitvluchten bij de Luchthaven Eelde, waarvoor deze correctie niet van toepassing behoort te zijn. Het effect van het weglaten van het verhoogde circuit-risico is ruwweg te bepalen. Het individueel risico (IR) op de circuitroutes zou maximaal een factor 2 hoger kunnen zijn dan aangegeven, hetgeen volgens de Commissie nog steeds aanvaardbaar is. Verder maakt de informatie over de externe veiligheid in het MER en in de bijlage een goede indruk.

3.5.2 Externe veiligheidsnormen voor stationaire inrichtingen

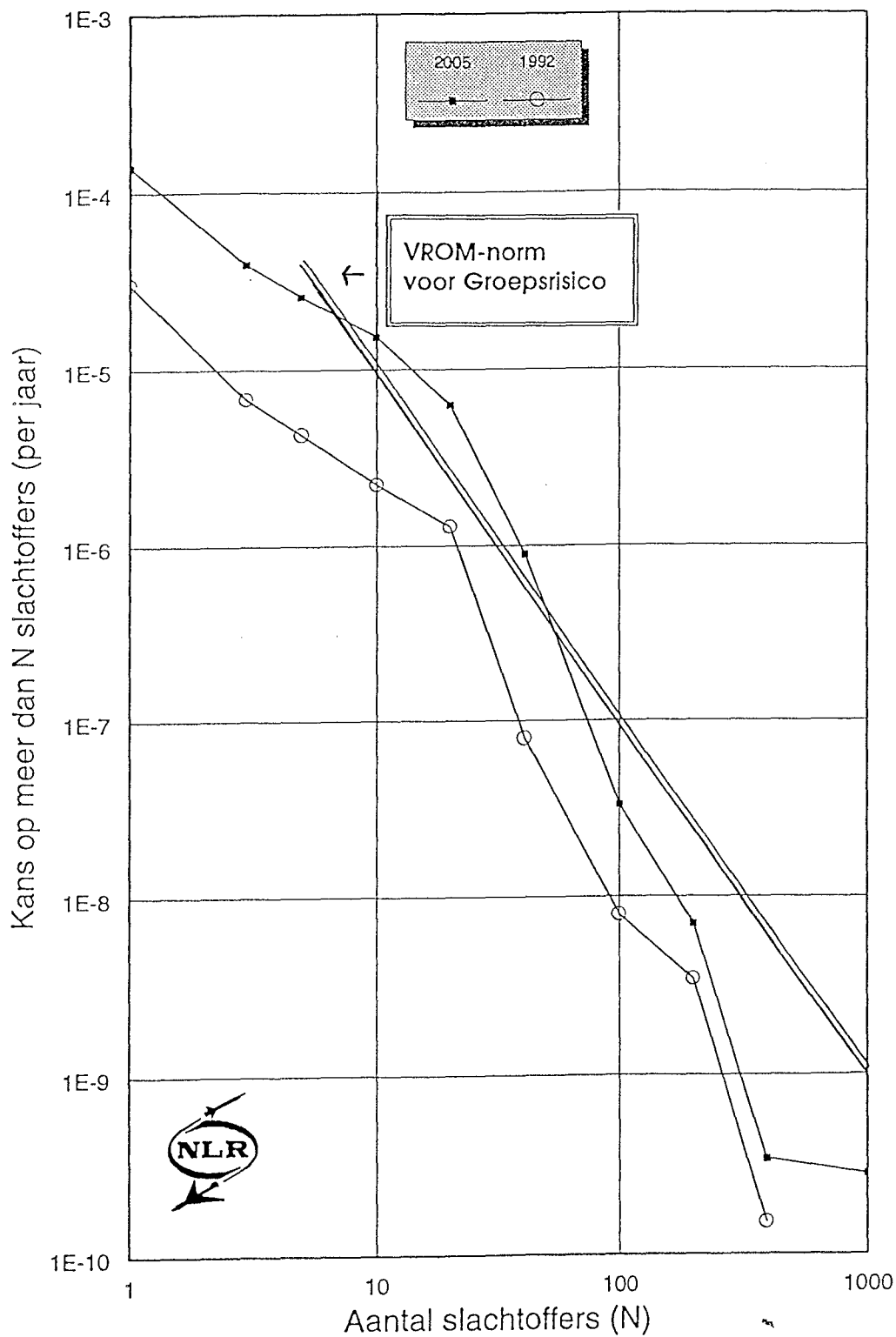
Vastgesteld moet worden dat ook bij de Luchthaven Eelde de VROM-normen voor IR (IR kleiner dan 10^{-6}) en groepsrisico (zie figuur) worden overschreden.^{24]}

■ Evenals bij Schiphol acht de Commissie het gewenst te komen tot een uiteenzetting waarom de overschrijding van de norm van het rapport "Omgaan met risico's " aanvaardbaar is voor de Luchthaven Eelde. (In de bijlage 6 van het toetsingsadvies over het IMER Schiphol en omgeving, d.d. 23 augustus 1994 werd daarvoor een suggestie gedaan). Deze uiteenzetting dient te worden opgenomen bij de aanwijzing voor de luchthaven.

24 Zie inspraakreacties nrs. 608, 698; bijlage 4.

EELDE 2005

Groepsrisico voorgenomen activiteit zonder nachtvluchten

11-09-95

Bron: MER, par.7.4.2 voor wat betreft de curven groepsrisico 1992 en 2005

Bij de bepaling van de externe veiligheid van de Luchthaven Eelde werd evenals bij Schiphol gebruik gemaakt van niet-causale modellen.

■ De Commissie beveelt aan een aanpak van de veiligheidsproblematiek met twee modellen: het causale en het niet-causale model. Beide modellen zijn nodig om tot een goede bepaling en beheersing van het veiligheidsniveau rond de luchthaven te komen. De Commissie is daarbij van mening dat gezien de snelle technologische ontwikkelingen het niet-causale model moet worden aangevuld met causale overwegingen. Het niet-causale model loopt immers per definitie achter. De bruikbaarheid van het model zou kunnen worden vergroot door causale relaties in het model op te nemen. De Commissie is ervan bewust dat de inspanning om tot een causaal model te komen omvangrijk zal zijn gezien de moeilijkheidsgraad. De Commissie blijft van mening dat het causale model dat voor Schiphol moet worden ontwikkeld ook voor de Luchthaven Eelde toepasbaar is. Gezien de moeilijkheidsgraad is een looptijd van 1-1,5 jaar (inclusief rapportage) voor dit deel te verdedigen. Dit zal goed kunnen gebeuren in het kader van de bij m.e.r. verplichte opstelling en uitvoering van een programma voor de evaluatie achteraf. Het causale model zal door de latere voltooiing en de aanvankelijk beperkte nauwkeurigheid slechts een toets op hoofdlijnen kunnen zijn voor het niet-causale model dat reeds is afgerond en gebruikt in het IMER voor Schiphol en omgeving. De resultaten van het causale model (kwalitatieve en kwantitatieve risicoanalyse), die vooral op langere termijn van belang zullen zijn, omvatten het volgende:

1. Detectie van zwakke punten in de vliegtuigafhandelingsketen, verkeersbegeleiding, regelgeving, handhaving, gebruik en configuratie van grond- en luchtsystemen, et cetera.
2. Het kunnen aangeven van de plaats van bijna-ongevallen (near-accidents) in de lucht en op de grond in de bestudeerde rampscenario's. Hierdoor krijgen de kansschattingen een betere basis en ontstaat zicht op het effect van te nemen en genomen maatregelen.
3. Het verkrijgen van gegevens over bijna ongevallen tijdens de circuitvluchten al of niet met een leskarakter.
4. Het aan de hand van de uitkomsten van de onder punt 1 genoemde detectie en aan de hand van de resultaten van de onder punt 2 genoemde analyse het bijstellen van maatregelen ter verhoging van de veiligheid.
5. Het opzetten van een monitoring systeem ten einde de globale juistheid en de ontwikkeling in de tijd van bepaalde modelleringen in het causale model te toetsen aan waarnemingen.

Zo doende kunnen na een betrekkelijk lange periode het causale en het niet-causale model met elkaar worden vergeleken. Het effect van genomen maatregelen kan na een voorspelling met het causale model gaandeweg getoetst worden in het niet-causale statistische model. Door het introduceren van een cyclus waarin eerst het effect van maatregelen wordt voorspeld met het causale model en vervolgens na invoering het effect wordt gemeten met het monitoring systeem en verwerkt in het statistische (niet causale) model, ontstaat inzicht in een te controleren veiligheidssituatie op de Luchthaven Eelde.

3.5.4 **Baangebruik met betrekking tot de veiligheid**

■ De Commissie beveelt aan in het verdere verloop van de besluitvorming FN-curven te vervaardigen afzonderlijk voor starten, landen en circuitvluchten op de beide banen van de luchthaven. Deze informatie kan worden verstrekt bij de aanwijzing voor de luchthaven en zou ook een rol kunnen spelen bij de uitvoering of de interpretatie van het reeds genoemde belevingsonderzoek in het kader van de evaluatie achteraf.

3.5.5 **Het document 'Externe Veiligheidscontouren'**

De Commissie heeft ook het document 'Externe Veiligheidscontouren' bestudeerd dat bij de ontwerp-aanwijzing ter visie is gelegd. In het document staat dat daarin nieuwe berekeningen voor de externe veiligheid zijn gepresenteerd. De Commissie vindt deze extra informatie niet verhelderend. Het rapport bestaat vrijwel geheel uit tabellen zonder verduidelijkende verbindende tekst en zonder aanduiding voor welk tijdstip en alternatief de berekeningen zijn gemaakt. Zo is onduidelijk op welk jaar en situatie het FN-diagram achter in het rapport betrekking heeft; de symboliek van de curve is gelijk aan die voor 1992 in de diagrammen op blz. 114 t/m 117 van het MER voor het intensiveringsscenario en de voorgenomen activiteit met en zonder nachtvluchten. In de inleiding van het document staat echter dat *voor de besluitvorming in het kader van de aanwijzing Eelde wordt uitgegaan van de berekende risico's in het MER*. Het oordeel daarover is hiervoor gegeven in dit advies. In deze inleiding staat verder dat de in het MER genoemde leemte in kennis betreffende het ontbreken van een definitief model voor het berekenen van externe veiligheidsrisico's is opgeheven. In het evaluatieprogramma (bijlage F bij de ontwerp-aanwijzing) is monitoring van de externe veiligheid rondom de luchthaven Eelde opgenomen met toepassing van de definitieve berekeningsmethode.

3.6 **Lucht**

3.6.1 **Meetstation luchtverontreiniging**

Wat betreft luchtverontreiniging sluit het ontwerp-evaluatieprogramma aan bij de aanzet daartoe in het MER. Het programma stelt voor immissieberekeningen voor NO₂, SO₂, CO, zwarte rook en VOS uit te voeren op de ijkmomenten op basis van technische gegevens van vliegtuigmotoren en de vlootsamenstelling op de luchthaven Eelde.

Meten is beter dan berekenen. Het heeft een positief effect naar de omwonenden omdat de immissieberekeningen kunnen worden gecontroleerd. De kosten voor een meetstation zijn niet gering.

■ Niettemin beveelt de Commissie aan de oprichting van een (tijdelijk) meetstation in overleg met het RIVM te overwegen.

3.6.2 **Fijn stof/zwarte rook**

De tabellen 6.3/2 en 7.3/3 in het MER over de achtergrondemissies vertonen een verschil in de emissies van fijn stof/zwarte rook dat niet verklaarbaar is.^{25]} De Commissie veronderstelt dat in beide tabellen fijn stof is bedoeld. Zwarte rook heeft landelijk een emissie, die ongeveer de helft bedraagt van fijn stof. Overigens staat in tabel 6.3/2 dat de cijfers voor de emissies zijn gegeven in kg. De Commissie neemt aan dat hier bedoeld is "in tonnen" zoals vermeld in tabel 7.3/3.

3.6.3 **Kooldioxide**

In haar advies voor richtlijnen van 20 augustus 1993 vroeg de Commissie in de paragrafen over luchtkwaliteit in de bestaande toestand van het milieu en als gevolg van uitvoering van het voornemen onder meer informatie te geven over de uitstoot van kooldioxide. De richtlijnen voor het MER namen deze aanbeveling van de Commissie niet over. In de nota van beantwoording naar aanleiding van ingekomen adviezen en reacties die is gevoegd bij de richtlijnen staat niet waarom emissiegegevens van kooldioxide niet behoeven te worden opgenomen in het MER. De bijdrage van de luchthaven Eelde aan de landelijke emissie van kooldioxide is gering, maar het landelijk beleid zoals geformuleerd in de NMP's is gericht op het terugdringen van de kooldioxide uitstoot terwijl de werkelijke ontwikkelingen een voortgaande stijging te zien geven.

■ De Commissie beveelt aan om bij de aanwijzing informatie te geven over de verandering van de CO₂-emissie door gebruik van de luchthaven en de bijdrage daarvan aan de landelijke emissie ten einde een beeld te krijgen van de orde van grootte van deze uitstoot. Deze informatie is nodig voor het rijksbeleid ten aanzien van de CO₂-emissie.^{26]}

3.7 **Bodem en water**

3.7.1 **Lozing van de runoff van de luchthaven**

Uit de beschrijving van de effecten van de afvoer van 'runoff' van de luchthaven komt naar voren dat onduidelijkheid bestaat over de samenstelling van het runoff water (zie blz. 152 van het MER, leemten in kennis). Op blz. 68 van het MER staat beschreven dat de runoff via *afvoergoten langs de start- en landingsbanen wordt verzameld en ongezuiverd via een stelsel van betonnen rioolleidingen naar het oppervlaktewater wordt afgevoerd. Het overtollige water wordt overwegend in zuidoostelijke richting afgevoerd via een verbindingssloot langs de kop van baan 23 naar het stelsel van watergangen van het Waterschap buiten de luchthaven. In de verbindingssloot zijn stuwen met buizen geplaatst. De buizen kunnen bij calamiteiten worden afgesloten om verspreiding van verontreinigingen naar het oppervlaktewater te voorkomen.* In het kader van

25 Zie inspraakreactie nr. 509, bijlage 4.

26 Zie ook inspraakreacties nrs. 565, 707; bijlage 4.

de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief geeft het MER aan dat de runoff wordt geloosd op de riolering.

Het ontwerp-evaluatieprogramma bevat het ontwikkelen van een monsternamemethode voor de runoff en analyse met een nader te bepalen frequentie.

■ De Commissie adviseert dat, indien de monitoring van de samenstelling van de runoff daartoe aanleiding zou geven, lozing van de runoff op de riolering conform de maatregel in het meest milieuvriendelijke alternatief zou moeten plaatsvinden. Het evaluatieprogramma dient aan te geven bij welke verontreinigingsgraad van de runoff dit dient te gebeuren.

Complicatie hierbij is dat het Zuiveringsschap Drenthe in een reactie op het MER^{27]} heeft aangegeven dat een dergelijke lozing een dusdanig negatieve invloed zal hebben op de doelmatige werking van de rioolwaterzuiveringsinstallatie dat het Zuiveringsschap een dergelijke lozing niet kan toestaan. Het is dus van belang het Zuiveringsschap te betrekken bij de monitoring en uitwerking van de plannen betreffende de runoff en de behandeling daarvan.

3.7.2 Mogelijke gevolgen van kerosinelozingen

Het Gemeentelijk Waterbedrijf Groningen wijst in een reactie op het MER^{28]} op de mogelijke gevolgen van eventuele kerosinelozingen door overvliegende vliegtuigen op het mengbekken en het pompstation van het waterbedrijf bij De Punt langs de Drentsche Aa. Dergelijke mogelijke gevolgen zijn niet beschreven in het MER, wellicht omdat de routestructuur aangeeft dat niet over het pompstation en het mengbekken wordt gevlogen. Volgens het Waterbedrijf gebeurt dit in de werkelijkheid wel veelvuldig.^{29]}

■ De Commissie beveelt aan de kans van optreden van kerosinelozingen boven of in het mengbekken van het Gemeentelijk Waterbedrijf Groningen aan te geven bij de aanwijzing, alsook de maatregelen die getroffen kunnen worden om het mogelijke gevolg voor de drinkwatervoorziening in de regio te verkleinen.

3.8 Landschap

Bij de ontwerp-aanwijzing en het MER is de landschapsvisie Groningen Airport Eelde ter inzage gelegd. In deze landschapsvisie staat vermeld dat de terinzagelegging alleen is bedoeld ter informatie en dat op het document geen formele inspraak van toepassing is. Hoewel het MER naar de mening van de Commissie voldoende informatie over het landschap geeft, presenteert de Landschapsvisie een beter en meer uitgebreid inzicht in de gevolgen voor landschap, ecologie en natuur dan het MER. Het zou een versterking van het MER zijn geweest als de landschapsvisie als bijlage bij het MER zou zijn gevoegd^{30]}.

27 Zie inspraakreactie nr. 819, bijlage 4.

28 Inspraakreactie nr. 700 en verder zie ook reactie nr. 659, bijlage 4.

29 De kaart met de contouren individueel risico in het rapport *Externe Veiligheidscontouren* dat behoort bij de ontwerp-aanwijzing laat zien dat het pompstation en het mengbekken liggen binnen de contour 10⁻⁶ IR.

30 Een voorbeeld kan dit verduidelijken. Door het verschrallend graslandbeheer dat wordt voorgesteld in de Landschapsvisie wordt de veiligheid van de luchthaven verbeterd omdat deze vorm van beheer groepsvormende vogelsoorten afstoot met als gevolg vermindering van het risico van vogelaanvaringen. Dit is een maatregel die past in het meest milieuvriendelijke alternatief.

3.9 Effectvergelijking

In het MER en in het Addendum MER is de effectvergelijking gemaakt per milieuaspect. De leesbaarheid van het MER en de samenvatting had bevorderd kunnen worden als de vergelijking van alle milieuaspecten van de alternatieven ook was samengevat in één tabel zoals dat is gebeurd in het IMER Schiphol en Omgeving voor de project PKB en de streekplanwijziging; dat wil zeggen met presentatie van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens van de meest belangrijke criteria per milieuaspect (b.v. voor geluid, de aantallen bestaande woningen en ernstig gehinderden binnen de 35 Ke- en 20 Ke-contouren etc.).

■ De Commissie beveelt aan in de volgende MER'en voor luchthavens een samenvattende tabel voor de effectvergelijking op te nemen, zoals dat is gebeurd in het IMER Schiphol en omgeving.

BIJLAGEN

bij het toetsingsadvies over het
milieueffectrapport
Baanverlenging Groningen Airport Eelde

(bijlagen 1 t/m 4)

(gmen)

2.7

BIJLAGE 1A

Brief van het ministerie van Verkeer en Waterstaat d.d. 8 april 1997, waarin de Commissie voor de milieueffectrapportage wordt geïnformeerd over de opstelling van het Addendum MER Eelde met het verzoek dit Addendum bij de toetsing van het MER te betrekken

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat

Directie Noord-Nederland

Aan

Commissie MER
t.a.v. drs. J.J. Scholten
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Commissie voor de milieueffectrapportage	
ingekomen :	14 APR. 1997
nummer :	4503-97
dossier :	512-59 t/m 62
kopie naar :	Sc mw

Contactpersoon

mw. mr. T.S. Reinke

Datum

8 april 1997

Ons kenmerk

DNN 97/2859

Onderwerp

Ontwerp-aanwijzing Groningen Airport Eelde.

Doorkiesnummer

(058) 234 41 58

Bijlage(n)

3 in 9-voud

Uw kenmerk

Geachte heer Scholten,

Het milieu-effectrapport Baanverlenging Groningen Airport Eelde is mei 1996 aan u toegezonden. Dit rapport is opgesteld ten behoeve van de procedure tot aanwijzing van het luchtvaartterrein Eelde. Met de aanwijzingsprocedure is voortgang geboekt, 20 februari 1997 is het bestuurlijk overleg ex artikel 19 van de Luchtvaartwet gehouden. De volgende stap is het vragen van advies aan de RPC/RMC. In de maand april zal dit worden afgerond. Vervolgens zal de ontwerp-aanwijzing ter inzage worden gelegd. In verband met de periode van zomervakantie van de noordelijke regio is besloten de terinzagelegging grotendeels in de maand juni te organiseren. De termijn terinzagelegging vangt aan op 26 mei 1997 en eindigt 6 juli 1997. Ik ben er mij van bewust dat de werkzaamheden van de Commissie MER plaats moeten vinden in de zomervakantieperiode. Op basis van de afspraken met de regio omtrent de voortgang van de aanwijzingsprocedure ben ik hiertoe genooddaakt.

Ten behoeve van de voorbereiding van het advies dat de Commissie MER omtrent het MER Baanverlenging Groningen Airport Eelde dient te geven, doe ik u hierbij alvast de ontwerp-aanwijzing toekomen, zoals die op 2 april 1997 aan de RPC/RMC is toegezonden.

Bij het opstellen van de voorontwerp-aanwijzing en specifiek het vervaardigen van de kaarten met de geluidszones bleek dat er verschillen waren ten aanzien van de geluidszonekaarten in het MER. Het betrof met name de geluidszone van de huidige situatie met betrekking tot de kleine luchtvaart.

Postadres postbus 2301, 8901 JH Leeuwarden

Bezoekadres "Middelzeehuys", Zuidersingel 3, Leeuwarden

Telefoon 058-2344344

Telefax 058-2344123

Bereikbaar op 400 meter links vanaf Station N 5 en Busstation

DNN 97/2859

Er is besloten een zogenaamd addendum op het MER te maken. Dit addendum dient betrokken te worden bij uw advies. Bijgaand treft u het addendum aan.

Voor eventueel verdere vragen kunt u contact opnemen met mevrouw T.S. Reinke.

Hoogachtend
DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
de hoofdingenieur-directeur

ir. J.R. Hoogland

BIJLAGE 1B

Brief van het College van Gedeputeerde Staten van 15 mei 1997 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	15 MEI 1997
nummer :	U664-97
dossier :	S12-63
kopie naar :	Sc Lam

Aan:
de Commissie voor de
milieu-effectrapportage
t.a.v. de heer Scholten
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

provincie Drenthe

Provinciehuis
Westerbrink 1
Assen

Postbus 122
9400 AC Assen

Telefoon
(0592) 36 55 55
Telefax
(0592) 36 57 77

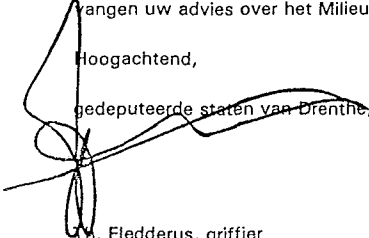
Assen, 15 mei 1997
Ons kenmerk 19/MB/A5/9705315
Behandeld door de heer W. Huizing (0592) 365807
Onderwerp: Aanwijzing Luchtvaartterrein Eelde; bekendmaking

Geachte heer Scholten,

Hierbij doen wij u op verzoek van de ministers van verkeer en waterstaat en van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieuhygiëne de bekendmaking met betrekking tot het Milieueffectrapport Baanverlenging Groningen Airport Eelde en de ontwerpaanwijzingen Luchtvaartterrein Eelde toekomen.

Tevens nodigen wij u uit voor de te houden zittingen. Deze zullen plaatsvinden op woensdag 18 juni 1997 in Café Boelens te Eelde en op donderdag 19 juni 1997 in hotel-café-restaurant Het Wapen van Leiden te Vries. Korteidshalve verwijzen wij u naar de inhoud van de bekendmaking. Wij ontvangen uw advies over het Milieueffectrapport graag zo spoedig mogelijk.

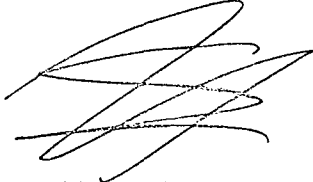
Hoogachtend,
gedeputeerde staten van Drenthe,

A. Fledderus, griffier

Bijlage(n): id
mat/coll.

Afschrift aan:

- de provincie Groningen, t.a.v. de heer/mevrouw H. Roelofs, Postbus 867, 9700 AW Groningen
- Rijkswaterstaat, Directie Noord-Nederland, t.a.v. mevrouw T. Reinke, Postbus 2301, 8901 JH Leeuwarden

A.L. ter Beek, voorzitter

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de toetsingsprocedure in Staatscourant nr. 93 d.d. 21 mei 1997

provincie Drenthe

Bekendmaking in het kader van de Luchtvaartwet van de wijziging van de aanwijzing van het luchtvaartterrein Eelde

Gedeputeerde staten van Drenthe en Groningen maken, mede namens de minister van verkeer en waterstaat en de minister van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer, het volgende bekend.

Door Groningen Airport Eelde NV is bij de minister van verkeer en waterstaat een verzoek ingediend om start- en landingsbaan 23-05 met 700 m te mogen verlengen. In het kader van de daarvoor in gang gezette procedure worden op grond van artikel 21 van de Luchtvaartwet de hierna te noemen stukken op de hierna te vermelden locaties ter inzage gelegd.

Vanaf 26 mei 1997 liggen gedurende een periode van zes weken de volgende stukken ter inzage.

1. De aanvraag van Groningen Airport Eelde.
2. De ontwerp-aanwijzing ex artikel 27, juncto 24, van de Luchtvaartwet, inhoudende wijziging van het luchtvaartterrein Eelde, inclusief de baanverlenging en het vaststellen van de daarbij behorende geluidszones.
3. De ontwerp-aanwijzing ex artikel 26 van de Luchtvaartwet, juncto artikel 37 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening ten behoeve van de vereiste aanpassing van de bestemmingsplannen binnen de nieuwe geluidszones.
4. Het ten behoeve van de genoemde ontwerpbesluiten opgestelde Milieueffectrapport Baanverlenging Groningen Airport Eelde, de daarvoor opgestelde richtlijnen en de adviezen en opmerkingen ten behoeve van deze richtlijnen.
5. Verslag van het bestuurlijk overleg van 20 februari 1997.
6. Afschrift van het advies van de Rijksplanologische Commissie/Rijksmilieuhygiënische Commissie van 22 april 1997.
7. Globaal Isolatieplan.
8. Landschapsvisie.
9. Enkele andere informatieve stukken.

De stukken liggen vanaf voornoemde datum op de volgende plaatsen van 9.00 uur tot 12.00 uur - tenzij anders vermeld - ter inzage:

- in het provinciehuis te Assen, Westerbrink 1, bij de Stafgroep Communicatie, tijdens kantooruren;
- in het provinciehuis te Groningen, Sint Jansstraat 4, kamer D103;
- in het gemeentehuis te Haren, Raadhuisplein 10, kamer 205, en in de openbare bibliotheek, Raadhuisplein 10, gedurende de openingstijden;
- in het gemeentehuis te Paterswolde, Prinses Irenelaan 1A, en in de openbare bibliotheek Wolthorn 1 te Eelde, gedurende de openingstijden;
- in het gemeentehuis te Vries, Afdeling VROM, Raadhuisplein 1, en Afdeling Milieu, Markestraat 5.

Van 26 mei 1997 tot 7 juli 1997 kan eenieder zijn zienswijze als bedoeld in artikel 3:13, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht geven omtrent de ontwerpbesluiten zoals vermeld onder de punten 1 en 2. Tevens kan eenieder opmerkingen maken als bedoeld in artikel 7:23 van de Wet milieubeheer omtrent de juistheid en volledigheid van het Milieueffectrapport.

Degene die opmerkingen indient, kan overeenkomstig artikel 7:23, vijfde lid, van de Wet milieubeheer verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Schriftelijke zienswijzen en/of opmerkingen kunt u zenden naar de provincie Drenthe, ter attentie van de Commissie 21 Luchtvaartterrein Eelde, Postbus 122, 9400 AC Assen.

Voor diegene die zijn zienswijze op de ontwerp-aanwijzingen en/of zijn opmerking omtrent het Milieueffectrapport mondeling wil geven, heeft de Commissie 21 Luchtvaartterrein Eelde hoorzittingen georganiseerd. Deze vinden plaats:

- in Café Boelens, Hoofdweg 83 te Eelde, op 18 juni 1997, aanvang 20.00 uur;
- in hotel-café-restaurant Het Wapen van Leiden, Oude Rijksweg 1 te Vries, op 19 juni 1997, aanvang 20.00 uur.

De stukken vermeld onder de punten 5 tot en met 9 zijn ter informatie toegevoegd. Ten aanzien van deze stukken kan geen zienswijze of opmerking worden ingediend.

Voor nadere informatie omtrent het vorenstaande kunt u zich wenden tot:

- de provincie Drenthe, telefoonnummer (0592) 365807/365840
- de provincie Groningen, telefoonnummer (050) 3164090

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Groningen Airport Eelde N.V.

Bevoegd gezag: De Minister van Verkeer en Waterstaat in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Besluit: Wijziging van de aanwijzing van het luchtvaartterrein ingevolge art. 27 juncto 24 van de Luchtvaartwet

Categorie Besluit m.e.r.: Bijlage C, categorie 6.3

Activiteit: Verlenging van de 23-05 start- en landingsbaan met 700 meter tot 2500 meter aan de zuidwestzijde met alle daarbij behorende voorzieningen alsook het feitelijke gebruik van de luchthaven na baanverlenging en de daaraan verbonden bedrijfsactiviteiten.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 2 juni 1993

richtlijnenadvies uitgebracht: 20 augustus 1993

richtlijnen vastgesteld: oktober 1993

kennisgeving MER en Addendum MER: 21 mei 1997

toetsingsadvies uitgebracht: 18 augustus 1997

Bijzonderheden: Nadat in 1985 reeds een milieueffectrapportage (m.e.r.) was gestart voor de baanverlenging (zie project 125) werd besloten de besluitvormingsprocedure niet door te zetten en een nieuwe procedure met m.e.r. te starten voor de wijziging van de aanwijzing. Het nieuwe MER en de technische bijlagen kwam reeds gereed in november 1995 en werd op 22 december 1995 aanvaard door het bevoegd gezag. Per brief van 8 april 1997 informeerde het ministerie van Verkeer en Waterstaat de Commissie voor de m.e.r. dat de BKL-contouren na herberekening aanmerkelijk groter blijken te zijn dan in het MER is aangegeven. In het Addendum MER Eelde is deze aanvullende informatie gegeven met de opmerking dat zonder die aanvullende informatie het MER geen goede basis zou geven voor de afweging van de milieugevolgen.

In het toetsingsadvies komt de Commissie voor de m.e.r. tot de conclusie dat de invulling van het meest milieuvriendelijke alternatief in het MER tekort schiet. De Commissie is van mening dat een onderzoek naar de ervaren omgevingskwaliteit had moeten worden uitgevoerd op basis van de richtlijnen voor het MER. De resultaten van een dergelijk onderzoek hadden kunnen bijdragen aan de formulering van het meest milieuvriendelijke alternatief op het punt van het gebruik en de openstelling van de luchthaven en de daarmee samenhangende hinderbeleving door omwonenden en recreanten. Omdat echter elementen van het aspect hinderbeleving reeds enige weerklank hebben gekregen via het bestuurlijk overleg in de ontwerp-aanwijzing, acht de Commissie het uit oogpunt van pragmatisme niet nodig de besluitvorming over de aanwijzing (meer dan één jaar) te laten wachten op de resultaten van een belevingsonderzoek. In plaats van een directe aanvulling op het MER (Conform het Richtsnoer aanvullingen op een MER van de minister van VROM, d.d. 11 november 1994) beveelt de Commissie daarom aan dit onderzoek te laten uitvoeren als onderdeel van het evaluatieprogramma volgens de m.e.r. regeling. In het toetsingsadvies geeft de Commissie aanbevelingen over de aanpak van een dergelijk onderzoek. Het door de Commissie voor de m.e.r. voorgestelde onderzoek sluit aan op een voorstel voor een belevingsonderzoek dat door de Universiteit van Groningen al werd gemaakt in opdracht van de Commissie Milieuhygiëne voor de luchthaven, ex artikel 28 van de Luchtvaartwet.

Samenstelling van de werkgroep:

dr.ir. M.M. Boone;
ir. P. van Duursen (voorzitter);
drs. A.L. de Jong;
ir. A.D. Maier;
drs. H.M. Slaats;
ir. K.A.A. van der Spek;
ir. D. van der Valk;
prof.ir.drs. J.K. Vrijling (alleen toetsing).

Secretaris van de werkgroep: drs. J.J. Scholten.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	040697	R. Keizer	Eelde	970612
2.	970604	H. Hazelhorst	Paterswolde	970612
3.	970608	Fam. A. van Os	Donderen	970612
4.	970606	J.M. Buné	Glimmen	970612
5.	970604	Dr. G.H.V. Bunt	Glimmen	970612
6.	970531	F. van der Noord	Eelde	970612
7.	970601	R. Folkerts	Paterswolde	970612
8.	970529	mr. W. de Vries	Glimmen	970612
9.	970531	S.Y. Hofstra	Eelderwolde	970612
10.	970531	Mr. D.J. van der Kwaak	Paterswolde	970612
11.	970604	Fam. Sielemans MT & S.	Onnen	970612
12.	970602	Van Huissteden-Block	Eelde	970612
13.	970603	P. Leeuwerik	Paterswolde	970612
14.	970602	J. Blaauw	Glimmen	970612
15.	970601	E. Klijzing	Paterswolde	970612
16.	970631	J. Huitenga	Paterswolde	970612
17.	970531	J.D. Hayer	Vries	970612
18.	970602	L. Staatman-Abeln	Eelde	970612
19.	970502	J. Postel	Onnen	970612
20.	970603	J.G. Bakker	Yde	970612
21.	970603	J. Lutje & B.J. Postema	Haren	970612
22.	970530	Dr. M.F. Jonkman	Eelde	970612
23.	970602	H. Mesmega	9494	970612
24.	970603	mevr. C.F. van Dop	Midlaren	970612
25.	970531	A.G.F. van Stolk en echtgenote	Glimmen	970612
26.	970531	R. Haaxma & H. Haaxma-Reiche	Paterswolde	970612

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
27.	970530	A. de Vries	Eelde	970612
28.	970531	T. Tinbergen-Frensdorf	Glimmen	970612
29.	970602	S. Mulder-Hülsmann	Noordlaren	970612
30.	970530	J. Jansen-de Vries	Glimmen	970612
31.	970531	H.P.D. Steenbergen	Eelde	970612
32.	970531	A. Stevens	Donderen	970612
33.	970601	J.H.J. Dreijer	Paterswolde	970612
34.	970601	E.H. Visser	Eelde	970612
35.	970602	Prof.dr. F. Veringa	Paterswolde	970612
36.	970530	drs. J.H. Lambers	Eelde	970612
37.	970602	Dr. D. de Waard	Glimmen	970612
38.	970602	J.S. Plantenga	Paterswolde	970612
39.	970602	H.J. Wolf	Eelde	970612
40.	970529	C.H. Tielen-Vandersmissen	Paterswolde	970612
41.	970601	J. Schipper en E.M. Schipper- Hilverink	Noordlaren	970612
42.	970531	J. Arends	Paterswolde	970612
43.	970602	A.G.J. en L.G. Sjouw	Paterswolde	970612
44.	970601	W. Goedhart	Glimmen	970612
45.	970531	Ing. G.J. Reit	Paterswolde	970612
46.	970601	B. Nijhof	Noordlaren	970612
47.	970601	W. Hoekema	Paterswolde	970612
48.	970530	A. Wesselink-Ananias en C.J. Wesselink	Paterswolde	970612
49.	970602	W. Kruijer	Paterswolde	970612
50.	970602	J. Videler	Noordlaren	970612
51.	970601	H. van der Burg	Haren	970612
52.	970601	A. Koops	Eelde	970612
53.	970604	T. Hommes - Detz	Glimmen	970612
54.	970604	J. Hommes	Glimmen	970612

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
55.	970606	Mevr. J. Mennes-Niestijl	Donderen	970612
56.	970605	drs. D.A. Huijer	Eelde	970612
57.	970608	mr. T. Duursma	Glimmen	970612
58.	970607	A.M. Bieckmann	Paterswolde	970612
59.	9706--	--	--	970612
60.	970602	F.W. van der Kamp en A. van der Kamp-de Jong	Haren	970612
61.	970602	T. Meindertsma	Yde	970612
62.	970602	P.E. Rijsten	Paterswolde	970612
63.	970603	M. Jager-van Noord	Paterswolde	970612
64.	970602	R.H.S. Caspers	Bunne	970612
65.	970603	J.R. Nieboer	Paterswolde	970612
66.	970601	Mevr. J. Staal-Alot	Paterswolde	970612
67.	970603	H.J. Hensen	Glimmen	970612
68.	970601	H. Ellen	Eelde	970612
69.	970603	B. Faber	Donderen	970612
70.	970602	G. Muntinga	Paterswolde	970612
71.	970604	F. van der Heide	Eelde	970612
72.	970531	L. Piëst	Eelde	970612
73.	970606	J.Th. Degenkamp	Glimmen	970612
74.	970603	B.J. van Voorn	Yde	970612
75.	970530	W. van Castelijm	Eelde	970612
76.	970602	H.J. Mulder	Eelde	970612
77.	970603	V.M. Offsetdrukkerij Vegter van Slooten	Yde	970612
78.	970603	D.J.M. Bodewes	Noordlaren	970612
79.	970602	J. en E. Domela Nieuwenhuis	Glimmen	970612
80.	970601	P.J. Krabbendam & J. Krabbendam- Schop	Glimmen	970612
81.	970601	Wieringa	9494	970612

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
82.	970530	R. Cremer	Paterswolde	970612
83.	970603	Prof.dr. H.A. Hutte	Eelde	970612
84.	970531	M.A.M. van Koeverden	Eelde	970612
85.	970603	Y. Ensink-Brons	Eelde	970612
86.	970602	Kwant	Eelde	970612
87.	970603	J. Doelman	Glimmen	970612
88.	970603	K. Steringd	Eelde	970612
89.	970608	G. Wieringa	Haren	970612
90.	970607	A. Stevelink	Eelde	970612
91.	970606	Fam. Oukes-Lutterop	Glimmen	970612
92.	970505	Fam. A. van Atten	Eelde	970612
93.	97----	mevr. G. J. Mensink	Eelde	970612
94.	970602	B.J. van der Sluis	Eelde	970612
95.	970607	G. Kraan	Paterswolde	970612
96.	970605	J. Drent en M.S. Drent-Doornbos	Glimmen	970612
97.	970601	T. van den Bout & G. van den Bout-Wallast	Eelde	970612
98.	97----	B.C.J. Wubbe & C.A.C.M. Wubbe-Groot	Paterswolde	970612
99.	970603	E. Keizer	Onnen	970612
100.	970531	J. Wallinga	Eelde	970612
101.	970602	H.L. Bakels	Haren	970612
102.	970605	H. Vrieling	Onnen	970612
103.	970601	G.J. Bijkerk	Paterswolde	970612
104.	970602	J.A. Terburg	Paterswolde	970612
105.	970602	P.J. Herman	Paterswolde	970612
106.	970530	I.J.G. de Zee & L. Hupperetz	Paterswolde	970612
107.	970602	W. Post	Paterswolde	970612
108.	970603	H.C. Groenenstein	Glimmen	970612
109.	970604	L. Bunt-Zwagers	Glimmen	970612

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
110.	970530	Fam. D. Tijseling	Onnen	970612
111.	970530	H. den Kleine	Paterswolde	970612
112.	970530	J. de Vries	Paterswolde	970612
113.	970530	J. Lamminga	Eelde	970612
114.	970531	B.G. Szabó	Noordlaren	970612
115.	970601	H. Veldkamp	Paterswolde	970612
116.	970601	H.J.M.Th. van Glansbeek-Dagelet	Paterswolde	970612
117.	970602	B. Spandauw	9494	970612
118.	970602	J.G. Aalders	Onnen	970612
119.	-	Fam. Leppink	Glimmen	970612
120.	970603	A. Ernst	Yde	970612
121.	970502	M. Kerlien	9494	970612
122.	970604	A. Martens-Bonnen	Glimmen	970612
123.	970604	N. de Graaf	Haren	970612
124.	970602	G. Jongsma	Paterswolde	970612
125.	970605	F.R.J. Knetsch en M. Knetsch-Reidel	Eelde	970612
126.	970531	B.A.A.M. de Wijs-Arts	Glimmen	970612
127.	970603	A. Meerman-Scheven	Eelde	970612
128.	970603	G. Terpstra	Eelde	970612
129.	970531	S.K.T. Boersma	Glimmen	970612
130.	970602	Fam. Wijmenga	Glimmen	970612
131.	970602	H. Bosma	Yde	970612
132.	970602	R. Haan en G. Haan-Koopal	Bunne	970612
133.	970601	C.J. Lieffering	Bunne	970612
134.	970604	Menkveld/Verweij	Paterswolde	970612
135.	970603	E.H.H. Oosterbeek	Eelde	970612
136.	970604	Th.G.A. van Staveren	Eelde	970612
137.	970602	A. Vijfschaft	Eelde	970612
138.	970603	M. Ganzevoort	Eelde	970612

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
139.	970601	R. v.d. Velds	Donderen	970612
140.	970531	R.J. Meijer	Haren	970612
141.	970530	G. Homan	Donderen	970612
142.	970604	drs. J.A. van den Bergh	Paterswolde	970612
143.	970604	J. Steringa-de Vries	Paterswolde	970612
144.	970605	N. Steringa	Paterswolde	970612
145.	970605	M. van Geffen	Paterswolde	970612
146.	970604	M. Kreugel-O'Herne	Paterswolde	970612
147.	970605	G. van der Meer	Eelde	970612
148.	970603	J. Klaas en J.D. Oudman	Haren	970612
149.	970604	J.C. de Boer	Glimmen	970612
150.	970604	W.B.J. Franken	Paterswolde	970612
151.	970603	G. Klijnstra	Eelde	970612
152.	970604	J. Stoffers	Eelde	970612
153.	-	-	-	970612
154.	970605	Mevr. M.J. Westerhof	Eelde	970612
155.	970609	W.M. Rodenburg	Donderen	970612
156.	970606	L.R.J. Westemann	Glimmen	970612
157.	970609	Dr. P.P. Taverne	Haren	970612
158.	970606	J.G.C. van Winden	Eelde	970612
159.	970609	H.T. de Wiljes	Paterswolde	970612
160.	970604	H.J. Stapelkamp	Eelde	970612
161.	970604	A. van den Bergh-van Dop	Paterswolde	970612
162.	970604	M.A. Hofstee-Sulmann	Yde	970612
163.	970603	B. Kleveringa	Yde	970612
164.	970610	A. den Hertog	Paterswolde	970612
165.	970607	A.C. Houtman	Groningen	970612
166.	970608	P. Buchner en J.A.W. Dolphijn	Onnen	970612
167.	970609	W.J. Attema	Norg	970612

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
168.	970607	J. Houben-Kan	Eelde	970612
169.	970604	D. Schipper	Yde	970612
170.	970604	Fam. de Ruiter	Eelde	970612
171.	970605	H.G. van der Veen	Eelde	970612
172.	970607	J.H. van Eije	Paterswolde	970612
173.	970609	W.A. Klein	Paterswolde	970612
174.	970609	Familie Albers	Haren	970612
175.	970608	B. Siekmans	Onnen	970612
176.	970606	G.J.N. van Voorn	Eelde	970612
177.	970607	H. Berends	Haren	970612
178.	970609	H.P.J. Vos	Vries	970612
179.	970604	W.A. Kooi en A.J. Hoving	Yde	970612
180.	970608	mevr. J.W.E.M. Bogaerts	Yde	970612
181.	970606	K. Koops en T. Robroch	de Punt	970612
182.	970607	I.L. Schenk	Noordlaren	970612
183.	970607	D. van der Kellen	Noordlaren	970612
184.	970603	mevr. M.D. Asman	Eelde	970612
185.	970605	I. Storm	Eelde	970612
186.	970606	L. Tekke	Paterswolde	970612
187.	970607	J.R. Polling	Eelde	970612
188.	970604	A. en H. den Arend	Eelde	970612
189.	970606	H. Reijnholt	Paterswolde	970612
190.	970608	A. Wedekind	Haren	970612
191.	970602	M.J. Weersing en R.H. Jasper	Paterswolde	970612
192.	970606	E. Doornbos	Glimmen	970612
193.	970606	M.W. Knigge	Paterswolde	970612
194.	970601	N.A. van der Cingel en J. van der Cingel-van den Bergh	Paterswolde	970612
195.	970606	G.H. Foppens	Eelde	970612

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
196.	970608	J.E. van Heuven-Ebeling	Norg	970612
197.	970609	J. Kingma	Noordlaren	970612
198.	970607	V. Polling-Koops	Eelde	970612
199.	970607	F. Branbergen	Eelde	970612
200.	970606	J.V.A. Molen	Yde	970612
201.	970604	J.A. Sparenberg	Paterswolde	970612
202.	970605	A.K. Mekkes	Eelde	970612
203.	970605	E.H. Offers	Groningen	970612
204.	970603	M.C. Lefferts-Wessels	Glimmen	970612
205.	970604	mevr. W. Steeghs	Paterswolde	970612
206.	970606	L. Witvliet en F.R. Witvliet-Polman	Eelde	970612
207.	970606	E.N. Ludoph	Eelde	970612
208.	970606	H.L.F. Koert/M.H. Koert-Oost	Eelde	970612
209.	970603	A. Sluijsmans	Glimmen	970612
210.	970605	Van de Pauvort-Heslinga	Glimmen	970612
211.	970605	Fam. Olthof	Yde	970612
212.	970606	F.W.G. Ooms	Donderen	970612
213.	970606	M. Westermann-Didam	Glimmen	970612
214.	970609	O.S. Hein	Donderen	970612
215.	970605	M. Huijer-Drenth	Eelde	970612
216.	970602	H. Wesseling	Yde	970612
217.	-	A. Kruining	De Punt	970612
218.	9705031	E.M. Bosboom	Donderen	970612
219.	970606	G.W. Nanninga	Yde	970612
220.	970606	H. Veenhuis	Yde	970612
221.	970601	E. Gonggrijp	Groningen	970612
222.	970603	H.P. Thieme	Glimmen	970612
223.	9706--	C. v.d. Laan	Eelde	970612
224.	970601	W. Nijhof	Glimmen	970612

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
225.	970602	H. Bomhoff	Glimmen	970612
226.	970603	J. Schroot	Yde	970612
227.	970603	H. van Voorn	Yde	970612
228.	970609	H. Verweij	Vries	970612
229.	970609	J. Tent	Eelde	970612
230.	970607	F.H. Dijk	Eelde	970612
231.	970607	E.J.B. Kuipers	Paterswoldw	970612
232.	970601	W. Klijnstra	Eelde	970612
233.	970603	J.C. Kolling	Paterswolde	970612
234.	970602	J.H.D. Boerema	Paterswolde	970612
235.	970604	J.J. Engelhart	De Punt	970612
236.	970604	J. Poell	Donderen	970612
237.	970601	S.G. de Pater-Gruys	Eelde	970612
238.	970602	S. Smit-Hofstede	Yde	970612
239.	970603	H. Venema	Glimmen	970612
240.	970602	D. Wolff	Glimmen	970612
241.	970603	K. Wassenaar	Eelde	970612
242.	970602	J.G. Eelkman Rooda	Paterswolde	970612
243.	970530	C.H. Gips en J.Gips-van Asbeck	Glimmen	970612
244.	970531	G. Brinkman	Eelde	970612
245.	970531	G.M. Ronner	Eelde	970612
246.	970601	G.H. Determeijer	Eelde	970612
247.	970623	J.T.F.M. Bouw	De Punt	970626
248.	970615	M. Bezemer	De Punt	970626
249.	970623	D. Peters	Boyl	970626
250.	970624	F. de Graaf	Vries	970626
251.	970624	A.B. Woldring	Vries	970626
252.	970622	B.P.A. Joosten	Glimmen	970626
253.	970622	B.P.A. Joosten	Glimmen	970626

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
254.	900623	P. Scholten	Amsterdam	970626
255.	970622	K. J. Doornbos	Bedum	970626
256.	970624	J.B. Wilterdink	Vries	970626
257.	970618	R. Barkhof	Vries	970626
258.	970622	T. van Til	Eelde	970626
259.	970624	J. Brugman	Haren (Gn)	970626
260.	970624	G.M. Anneveldt	Norg	970626
261.	970622	H. Lambert	Paterswolde	970626
262.	970623	M. van Asselt- Schulhik	Vries	970626
263.	970621	E. Booy-Brink	Norg	970626
264.	970625	P.J. Blauwbroek	Vries	970626
265.	970623	H. van der Wal	Vries	970626
266.	970621	H.B. Homan	Vries	970626
267.	970616	I. Viroder	Vries	970626
268.	970623	F. van den Werf, N. Marinus	Eelde	970626
269.	970623	Van der Mark	Yde	970626
270.	970620	A.M. Keizer	De Punt	970626
271.	970622	H.H. Geerts	Vries	970626
272.	970623	G. Heerema	Groningen	970626
273.	970623	J. Noordhoff	Haren	970626
274.	970620	E. Viswat, E.H.Viswat-Vossema	Eelde	970626
275.	970622	E. van de Ploeg	Haren	970626
276.	970621	Mw. A.T. Offers-Lojenga	Glimmen	970626
277.	970621	L. Ponds	Hene	970626
278.	970621	R. Niemeijer	Peize	970626
279.	9706-??	A.W. Dresselhuys	Peize	970626
280.	970603	D.A. Dijsselhof	Glimmen	970626
281.	970620	G.F. v.d. Duin	Glimmen	970626
282.	970620	W. v.d. Leij	Haren	970626

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
283.	970614	F.K. van Bruggen	Wolde	970626
284.	970622	P. Battenberg	Haren	970626
285.	970622	B.F. IJdens	Yde	970626
286.	970619	Ch. van Dam	Zuidhorn	970626
287.	970621	A. de Vink	Glimmen	970626
288.	970621	E. Schut	Vries	970626
289.	970615	F. Bagnay	Haren	970626
290.	970620	H. Medema-Burema	Vries	970626
291.	970623	D. van der Waaij	Glimmen	970626
292.	970610	J. Hesselink	Norg	970626
293.	9706--	W. Janssen	Eelde	970626
294.	970621	M.J. Heineman	Glimmen	970626
295.	970621	P. Broere	Noordlaren	970626
296.	970621	J.E. Spakman	Vries	970626
297.	970619	Hoeksma-Kist	Norg	970626
298.	970618	Gemeente Haren	Haren	970626
299.	970620	J. Langebeek	Paterswolde	970626
300.	970621	H.R. Postma	Vries	970626
301.	970621	Dr. T. Zandberg	Eelde	970626
302.	970622	Fam. J. Venema	Norg	970626
303.	970617	Drs. J. Bouma	Midlaren	970626
304.	970620	H. J. Schurink	Vries	970626
305.	970617	W. Bulthuis	Vries	970626
306.	970620	J. Hoogenbrug	Vries	970626
307.	970616	J. Vedder	Eelde	970626
308.	970623	G. Stevens	Paterswolde	970626
309.	970619	A. G. Assink Buijse	Vries	970626
310.	970621	Drs. R.J. Offers	Glimmen	970626
311.	970616	A.T. van 't Zelfde	Vries	970626

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
312.	970620	R.R. Leefers-Brons	Vries	970626
313.	970619	M.E. Maas	Amstelveen	970626
314.	970617	A. Swarts	Paterswolde	970626
315.	970615	F. Koert	Eelde	970626
316.	9706??	H.R. Smits	Eelde	970626
317.	970530	J.W. Braker	Eelde	970626
318.	970619	J.C. van Meurs	Vries	970626
319.	970617	C.P. Gorter-Dijkema	Haren	970626
320.	970618	M. Gils	Vries	970626
321.	970617	A.J.M. Nienhuis	Eelde	970626
322.	970619	R.J.C. Flach	Haren	970626
323.	970620	Dr. J.A.P. Hooykaas, mr. S. Polak	Haren	970626
324.	9706??	"Jan Zeikerd"	Vries	970626
325.	970619	G. Panhuysen	Peize	970626
326.	970615	F. Boer	Peize	970626
327.	970618	G.H. Bosch	Vries	970626
328.	970618	H.R. Wieringa	Vries	970626
329.	970616	K.A. Mulder	Nw. Roden	970626
330.	970616	V.F. Schaafsma	Groningen	970626
331.	970619	J. Mennes	Donderen	970626
332.	970616	Mr. J.P. de Boer	Glimmen	970626
333.	970614	Mr. J.E. Münzenbrock, C.M.A. Münzenbrock-Van der Valk	Onnen	970626
334.	970616	M. de Boer Koopmans	Glimmen	970626
335.	970610	E.S.J. en J. Lansdorp-Schneider	Eelde	970626
336.	9706--	F.W. Grontveldt	Paterswolde	970626
337.	970617	L.G. Klaassen	Haren	970626
338.	970618	L. Kolkman en A. van de Loo	Eelde	970626
339.	970618	Belangen Vereniging Donderen	Donderen	970626

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
340.	970616	T. te Braake	Haren	970626
341.	970619	W. van Meerten	Yde	970626
342.	970618	D. Dijkstra	Vries	970626
343.	9706--	J. de Vos	Haren	970626
344.	970618	R.H. van Ee	Vries	970626
345.	970618	B.J. Haneveld	Norg	970626
346.	970619	L. Horsten	Peize	970626
347.	970619	C.A.J. Vlek	Groningen	970626
348.	9706??	H. Bloemen en H.M. Bloemen- Boscher	Peize	970626
349.	970617	W. Strampel	Glimmen	970626
350.	9705--	Toppen	Eelde	970626
351.	970620	J. Bosscher en J. Bosscher-Veenstra	Vries	970626
352.	970617	Fam. van de Molen	Yde	970626
353.	970616	H.T. Niemeyer-Boerma	Peize	970626
354.	970618	G.J.van de Mei	Eelde	970626
355.	970608	J. Barrée	Yde	970626
356.	970608	R.H. van Velthoven	Paterswolde	970626
357.	970605	C. Schuurman	Paterswolde	970626
358.	970614	M. Kruyt	Eelde	970626
359.	970614	P. Garfield	Eelde	970626
360.	970618	L. van Velthoven	Paterswolde	970626
361.	970618	S. van Velthoven	Paterswolde	970626
362.	970616	H.W. Drenth	Haren	970626
363.	970616	F.M. van Maanen	Paterswolde	970626
364.	970615	Prof.dr. R.H. van den Hoofdakker	Glimmen	970626
365.	970615	T.W.D.P. van Os	Yde	970626
366.	970616	B. Dijkstra	Glimmen	970626
367.	970616	G.M. van Elk	Vries	970626

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
368.	970617	G. Geerligs, L. Geerligs-Hendriks	Vries	970626
369.	970618	Schuurmans	Haren	970626
370.	970618	A. Krijgsveld-de Nekker	Haren	970626
371.	970615	J.P. Bakker	Haren	970626
372.	970617	Melles Interieur	Haren	970626
373.	970614	Fam. R. Rademaker	Glimmen	970626
374.	970616	J. Veenstra	Haren	970626
375.	970616	J.K. Willekes, L.A. Ottens	Eelde	970626
376.	970617	A.W. Jager-Hondelink	Norg	970626
377.	970617	S.H. Jager	Norg	970626
378.	970616	H.C. Reijnders	Vries	970626
379.	970614	W.J. Overbeek	Glimmen	970626
380.	970617	M.L. Middel en M.R. Middel-Middel	Paterswolde	970626
381.	970617	H. van Dijk	Vries	970626
382.	970617	A.W. van Klooster	Vries	970626
383.	970616	S.v.d. Veen en M.J. Berkhof	Vries	970626
384.	970617	J. Rutten	Haren	970626
385.	970616	G. van der Berg en A. Winters	Onnen	970626
386.	970616	F. en R. Kroon	Haren	970626
387.	970617	H. Wesseling	Norg	970626
388.	970617	R.L. van Hulst	Vries	970626
389.	970616	C. Bosman	Haren	970626
390.	970616	H.D.m. Craanen	Haren	970626
391.	970616	A. Hassefras	Haren	970626
392.	970616	G.E. Boerema	Vries	970626
393.	970616	M. Boerema-Diepstra	Vries	970626
394.	970609	A. van der Zijpp	Paterswolde	970626
395.	970616	T.E. Meindersma	Onnen	970626
396.	970617	G.H. Knoop	Eelde	970626

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
397.	970616	F.A. Kalmeijer	Haren	970626
398.	970616	G. Toppen	Vries	970626
399.	970616	J.W.H. Tuijten	Norg	970626
400.	970615	A.A. Zijlstra	Haren	970626
401.	970616	G.H. Schwankhaus	Vries	970626
402.	970617	J.H. Alink	Vries	970626
403.	970615	Drs. G.W. Bruggeling	Glimmen	970626
404.	970614	A. Westerhof-Tuin	Peize	970626
405.	970613	J. Zuidersma	Surhuister- veen	970626
406.	970614	R. Plas-Strijker	Paterswolde	970626
407.	970612	J.M. Valk	Paterswolde	970626
408.	970614	H. Maarsingh	Glimmen	970626
409.	970607	G. Smid	Paterswolde	970626
410.	970613	J. Lourens	Eelde	970626
411.	970615	C. Rodenburg	Vries	970626
412.	970610	O. Veltman	Onderdendam	970626
413.	970614	A.A. de Boer-Schut	Bunne	970626
414.	970614	A.T. de Boer	Bunne	970626
415.	970613	J. Kraus	Peize	970626
416.	970616	A. Hendriks	Vries	970626
417.	970612	H. Mollema	Haren	970626
418.	970616	J.C.F. de Vos	Haren	970626
419.	970612	Ing. A.J. Ykema	Glimmen	970626
420.	970616	A.L. Meindersma-Ferrario	Onnen	970626
421.	970614	A.G. Brijder en G.A. Brijder-Dobma	Haren	970626
422.	970616	T.F. Biewenga	Glimmen	970626
423.	970605	S. Hoekstein	Haren	970626
424.	970609	S.R. Heeg en G. Heeg van de Hoeven	Schildwolde	970626

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
425.	970602	Fam. Pijnacker	Paterswolde	970626
426.	970613	C. Poppen	Haren	970626
427.	970615	J. van Gemert	Eelde	970626
428.	970617	J. Sants	Vries	970626
429.	970609	D.A. Papousek	Groningen	970626
430.	970609	M. Buining de Waard	Vries	970626
431.	970609	R. Popken	Midlaren	970626
432.	970610	L. Ruinen	Eelde	970626
433.	970610	E.A. Slikkervoor-van Duijn	Eelde	970626
434.	970610	R.S. Vos	Eelde	970626
435.	970607	Venekamp	Eelde	970626
436.	970608	Fam. Tuinstra-Wigboldus	Bunne	970626
437.	970608	Fam. Tuinstra-Wigboldus	Bunne	970626
438.	970609	A.P. van der Veer	Yde "	970626
439.	970609	G.J. te Pas	Eelde	970626
440.	970613	F.H.A. van Lier, Camping de Fruit- berg	Onnen	970626
441.	970605	Y Advocaat-Roelofs	Eelde	970626
442.	970613	K. van de Veen, H. van de Veen	Haren	970626
443.	970612	M. Wubbolt	Paterswolde	970626
444.	970611	R.Wesseling	Eelde	970626
445.	970609	P.J. Vinken	Eelde	970626
446.	970612	E. de Kemp-de Nobel	Haren	970626
447.	970611	J. Kuyper en F. Buma	Norg	970626
448.	970612	J.G. Bosch	Bunne	970626
449.	970607	H. Tienkamp	Paterswolde	970626
450.	970612	C. van Dalen	Haren	970626
451.	970611	H.P. Kramer	Vries	970626
452.	970612	M. Gooskens	Haren	970626

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
453.	970610	C.A. Lammers-Wiersema	Norg	970626
454.	970611	C. van der Meer	Norg	970626
455.	970712	R. Rittlewski	Yde	970626
456.	970612	A. van den Hombergh- van Bavel	Haren	970626
457.	970609	H.R. Buitenhuis en A.C. Buitenhuis- v.d. Berg	Haren	970626
458.	970608	J. Houtsma, M. Vermeulen	Eelde	970626
459.	970611	H.G. van Schuppen	Paterswolde	970626
460.	970612	F. Prins, B.A. Prins- Berkhof	Eelde	970626
461.	970612	H. van Veen	Oudemolen	970626
462.	970612	C.P.A. Bartels	Oudemolen	970626
463.	970612	H. van Voorn	De Punt	970626
464.	970511	L. Schaafsma	Norg	970626
465.	970611	A. de Poel	Paterswolde	970626
466.	970612	H. van Voorn	De Punt	970626
467.	9706--	-	Haren	970626
468.	970612	A. van Daal	Peize	970626
469.	970611	E.C. van de Vliet	Paterswolde	970626
470.	970612	Drs. W. de Haas	Haren	970626
471.	970612	W.G. van Duenen	Paterswolde	970626
472.	970611	G.M.F. Sonnevile	Norg	970626
473.	970610	M.J. Voormolen	Eelde	970626
474.	970609	H.H. Wit	Eelde	970626
475.	970610	J. Hulshof	Eelde	970626
476.	970605	J.J. Koorneef	Paterswolde	970626
477.	970604	H. Hilberts-Veenstra	Yde	970626
478.	970612	Drs. F.N. Sibers	Glimmen	970626
479.	970531	M.Makken-Bruggeling	Eelde	970626
480.	970605	-	Eelderwolde	970626

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
481.	970609	M. Bergkamp	Haren	970626
482.	970603	J.F. Bayens	Eelde	970626
483.	970610	F. Duifhuis- van Tongeren	Paterswolde	970626
484.	970611	C.E. Bosch-Jonxis	Vries	970626
485.	970610	G.E. Posthumus	Haren	970626
486.	970611	L. Veenstra	Haren	970626
487.	970610	A.M.J. Koolen	Haren	970626
488.	970611	R. Meijering	Haren	970626
489.	970611	E.H. Jongsma	Paterswolde	970626
490.	970609	P.H.G. Bruinhof, B. Bruinhof	Paterswolde	970626
491.	970610	W.H.J. Mutsaus	Haren	970626
492.	970607	A.H.J. Leferink, J.B. P. Veldman	De Punt	970626
493.	970607	A. ten Hoeve, N. Koolen	Stitswerd	970626
494.	970609	L.H. Reitsma	Glimmen	970626
495.	970606	D.H. Medema	Vries	970626
496.	970610	S. Krugswijk-Christiaans	Haren	970626
497.	970608	R. Eissens, H. Eissens	Eelde	970626
498.	970609	J.F. Noorman-Broesder	Eelde	970626
499.	970610	J. de Waard-Sicca	Paterswolde	970626
500.	970606	J. Noorman	Eelde	970626
501.	9706--	Prof.dr. W. Goudsmit	Glimmen	970626
502.	970610	B.W. Brand	Haren	970626
503.	970531	R.E. de Boer	Bunne	970626
504.	970610	J.E. Abeln	Haren	970626
505.	970612	J. Vos, D.G. Vos-Volders	Yde	970626
506.	970610	J.A. Hommes	Glimmen	970626
507.	970609	L. Haan, A.H. Noordveld	Glimmen	970626
508.	970497	Vereniging Omwonenden Luchthaven Eelde (VOLE)	Paterswolde	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
509.	970318	GGD	..	970629 (r)
510.	970710 970704	Drs. J. Lindenbergh	Haren	970711 (r) 970714
511.	-	Drs. S. Vriens-Wingelaar	Glimmen	970714
512.	970714	IVN Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie afdeling Eelde/ Paterswolde	Paterswolde	970714
513.	970707	T. Huizing en A.H. van Dijk	Donderen	970714
514.	970705	W. Huizing	Donderen	970714
515.	970705	E. Nagel-Hommes	Glimmen	970714
516.	970607	B.P. Hogendoorn	Glimmen	970714
517.	970707	F. Nagel	Glimmen	970714
518.	970107	T.C. Koch	Donderen	970714
519.	970706	M. de Jonge, M. de Jonge-Swieter	Eelde	970714
520.	970702	B. Binnendijk	Glimmen	970714
521.	970704	dr.ir. G.R.W. de Kam	Glimmen	970714
522.	970704	H. Tolman	Haren	970714
523.	970703	F. Haak	Glimmen	970714
524.	970704	Bestuur van D66 Drentse Punt	Paterswolde	970714
525.	970705	B.E.C.G. Lindenbergh-Veendorp	Haren	970714
526.	970704	Drs. J. Lindenbergh	Haren	970714
527.	970704	A. Koekoek-Groen	Bunne	970714
528.	970705	ir. W.A. van der Lugt	Bunne	970714
529.	970704	J.R.S.K. Vleesblok	Donderen	970714
530.	970707	H.H. Meijerman	Peize	970714
531.	970704	S.W. Bouwman	Norg	970714
532.	970706	M. Dopheide-Werson	Paterswolde	970714
533.	970704	J. Renema	Peize	970714
534.	970706	J.K. Schuttinga	Peize	970714
535.	970706	G.J. van den Berg	Eelde	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
536.	970705	K.R. Visser	Groningen	970714
537.	970706	J. Boerma	Peize	970714
538.	970629	M. Eizenga	Groningen	970714
539.	970627	R.J. Helder	Peize	970714
540.	970628	A. Mutsaers	Groningen	970714
541.	970705	W.J. Beckman	Paterswolde	970714
542.	970705	J.R.S.K. Vleesblok	Donderen	970714
543.	970705	R. van Lotringen	Eelde	970714
544.	970607	A.J. Doeglas-Lester	Eelde	970714
545.	970706	J.P. v.d. Vlucht	Glimmen	970714
546.	970704	S. IJkema	Glimmen	970714
547.	970705	J. & F. Pieters	Donderen	970714
548.	970701	H. & A. Gankema	Peize	970714
549.	970705	M.A. Vije	Haren	970714
550.	970705	Ing. D.J.D. van der Elst & Drs. J.C. Dethmers	Yde	970714
551.	970704	H. Perre	Vries	970714
552.	970706	ir. H.A.F. van der Vlist	Glimmen	970714
553.	970706	T.E. Meijering	Paterswolde	970714
554.	970704	G.F.M. van der Werff, R.W.H. Thomson	Eelde	970714
555.	970705	Drs. H. Ridder	De Punt	970714
556.	970705	U. Messing	De Punt	970714
557.	970704	A.M. Visser	Glimmen	970714
558.	970706	H.J. Bakker	Haren	970714
559.	970706	R. van Schilfgaarde	Tynaarlo	970714
560.	970612	W.J. Faber	Eelde	970714
561.	970701	H. Gomarus	Donderen	970714
562.	970705	J. van Hoorn	-	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
563.	970703	W.A. Strijland, beheerder Camping Langeloërduinen	Norg	970714
564.	970706	J.B.M. Eeltink	Glimmen	970714
565.	970705	P.R. van Hasselt	Onnen	970714
566.	970794	P. van der Veen	Eelde	970714
567.	9706--	H. Nijboer	Eelde	970714
568.	970703	B.G.M. Brummer	Haren	970714
569.	970706	A. Pleiter	Peize	970714
570.	970706	H. Bloemhard	Peize	970714
571.	970704	C.M. Meijer	Peize	970714
572.	970702	A. Visser	Tolbert	970714
573.	970702	mw. T.E. Dallinga	Tolbert	970714
574.	970704	G.P. Toxopeus & M.E. de Meyer	Peize	970714
575.	970616	A.A. Bebingen	Vries	970714
576.	970706	T.R. Blonk Ritsem	Peize	970714
577.	970704	mw. C. Menninga-Scholte	Eelde	970714
578.	970705	G. Huiting	Donderen	970714
579.	970704	mw. G.A.E.M. Mulder	Eelde	970714
580.	970625	K. Tolner	Donderen	970714
581.	970621	J.K. Tolner	Donderen	970714
582.	970625	F. Tolner	Donderen	970714
583.	970625	J.J. Tolner	Donderen	970714
584.	970625	L.B. Tolner	Donderen	970714
585.	970702	B. de Roos	Onnen	970714
586.	970702	E.A.M. Hijlkema	Onnen	970714
587.	970702	A. de Roos	Onnen	970714
588.	970703	J.J. Smit en J.J. Smit-van Dijk	Paterswolde	970714
589.	970702	R.R. Stoffers	Eelde	970714
590.	970702	H.L. Binnendijk-Boonstra	Glimmen	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
591.	970706	T. Postema	Opende	970714
592.	970704	L. Dijk	Terkeyl	970714
593.	970703	M. van der Werff-Beumer	Paterswolde	970714
594.	970701	C. van Zanten	Donderen	970714
595.	970706	A. van Schilfgaarde	Tynaarlo	970714
596.	970610	T.H. Scherer	Glimmen	970714
597.	970605	J.A. Boesveld	Eelde	970714
598.	970706	W.R. de Vries-Mulder	Peize	970714
599.	970704	K.B. Neutel	Glimmen	970714
600.	970706	M.F. Duhl	Glimmen	970714
601.	970705	T. Sinnema	Peize	970714
602.	970706	J.O. de Vries	Peize	970714
603.	970706	S. van Enckevort	Peize	970714
604.	970702	E.W. Nijboer	Glimmen	970714
605.	970703	J. Boersma	Glimmen	970714
606.	970618	M. de Maaré	Peize	970714
607.	970703	W.L. Jonker-ter Veld	Vries	970714
608.	970702	Mw. drs. H. Pater	Paterswolde	970714
609.	970704	Mw. N. Marinus	Eelde	970714
610.	970704	W.R. Kunnen-Weijer, A. Kunnen	Eelde	970714
611.	970703	C.W. Mook-Lambeck	Eelde	970714
612.	970702	E. Westerman-Driessen	Yde	970714
613.	970703	J. van Driesum	Peize	970714
614.	-	N. & H. de Gier	Vries	970714
615.	970703	M.W. Schoone / C.S.H. Haarsma	Glimmen	970714
616.	970703	S.C. Géorg en C. Kolt	Glimmen	970714
617.	970704	A. Mulder	Paterswolde	970714
618.	970704	W.R. Hoogesteger	Glimmen	970714
619.	970701	C. Postema	Donderen	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
620.	970701	A. Kregel	Donderen	970714
621.	970703	ir. J.G. van Heyst	Eelde	970714
622.	970702	R. v.d. Velds, Belangen Vereniging Donderen	Donderen	970714
623.	970703	E. de Jong van Timmeren	Apeldoorn	970714
624.	970703	W. Strampel	Glimmen	970714
625.	970704	H.J. Bruinenberg en J.D. Bruinenberg-Rinsma	Glimmen	970714
626.	970701	H. Hingstman	Donderen	970714
627.	970701	E.L.A. Hardenberg	Donderen	970714
628.	970704	B.H. de Vries	Assen	970714
629.	-	T.J.H. Vriens	Glimmen	970714
630.	970703	C.A. de Boer	Onnen	970714
631.	970703	J. Eilander	Eelde	970714
632.	970630	A. van Splunder	Glimmen	970714
633.	970630	J.K.A. van Splunder	Glimmen	970714
634.	970703	B.F. van Heyst-van Bevervoorde	Eelde	970714
635.	970701	J. Thijs	Donderen	970714
636.	970630	G. Groenwold	Paterswolde	970714
637.	970627	G. Battjes	Vries	970714
638.	970702	J. Huizing	Glimmen	970714
639.	970702	K. Mulder	Vries	970714
640.	970702	M. Mulder-v.d.Veen	Vries	970714
641.	970624	F. Venema-Cremer	Paterswolde	970714
642.	970626	J. Zwerver	Peize	970714
643.	970703	R. Greven	Yde	970714
644.	970623	?	Eelde	970714
645.	970701	M. Tannink en B. v.d. Hoofdakker	Peize	970714
646.	970630	T. Wiegersma & R. Keuters	Paterswolde	970714
647.	970703	F.H. Dijkstra	Eelde	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
648.	970703	Fam. A.S. van der Veen	Vries	970714
649.	970703	J. Nijlunsing	Glimmen	970714
650.	970701	Fam. J.C.M. Moolenaars-Loonstra	Norg	970714
651.	970702	A. Kroon-Wouwenaar	Peize	970714
652.	970702	H.J. & T.W. Nieboer	Yde	970714
653.	970703	A. Hettinga	Onnen	970714
654.	970703	G. van Heenwijk	Yde	970714
655.	970703	A. de Vries	Onnen	970714
656.	970703	J.A. Hukema-Schuringa	Glimmen	970714
657.	970702	Marianne Dekker	Eelde	970714
658.	970703	drs. J. Schuurmans	Glimmen	970714
659.	970704	Milieufederatie Drenthe	Assen	970714
660.	-	J. Eilander	-	970714
661.	970703	J. Polling	Donderen	970714
662.	970704	Groenlinks Haren	Glimmen	970714
663.	970704	H.W. Struik	Paterswolde	970714
664.	9706--	C. Kloos	Vries	970714
665.	970703	H.T.M. Neijzen, J.C. Neijzen-Bruyn	Eelde	970714
666.	970703	mw. Mr. M.C. Ingen Housz-Coenradi	Paterswolde	970714
667.	970626	A. Vijfschaft	Eelde	970714
668.	970702	J.J. Schröder-Nijboer	Donderen	970714
669.	970702	drs. F.P. Schröder	Donderen	970714
670.	970627	M. Duijm	Haren	970714
671.	970609	Zijlstra	Paterswolde	970714
672.	970701	J.H. Boland & I. Boland-Maandag	Noordlaven	970714
673.	970630	Marlien van den Hoogte	Haren	970714
674.	970629	A.M. Dieksen	Glimmen	970714
675.	970625	A.E. Bruins-De Graaf	Paterswolde	970714
676.	970627	P. Battjes	Vries	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
677.	970602	Thijs Bartelds	Glimmen	970714
678.	970630	C.A. Koopman	Paterswolde	970714
679.	970701	P.W. Struijs	Glimmen	970714
680.	970702	M. van Splunder	Glimmen	970714
681.	970703	T.E. Hur	Norg	970714
682.	970625	P.G. Stigter, J. Stigter-Flik	Paterswolde	970714
683.	970628	J. Tan Kraal	Haren	970714
684.	970629	M. Nanninga	Ubbena	970714
685.	970629	Ettie Verweij-Westra	Vries	970714
686.	970630	Rob Molyn	Ubbena	970714
687.	970701	J. Koekoek	Vries	970714
688.	970630	F.Ph.L. van der Esch	Glimmen	970714
689.	970603	Tj. Kip	Eelde	970714
690.	9701701	Corinne Olgers	Paterswolde	970714
691.	970701	P. Brak en C. Eefting	Eelde	970714
692.	970701	L.J. Blanksma	Paterswolde	970714
693.	970702	G.H. Bok-Astils	Haren	970714
694.	970701	E.J. Rut-Meester	Paterswolde	970714
695.	970630	L. Kleerebezem-Smid	Yde	970714
696.	970620	H. Teisman	Eelde	970714
697.	970701	B. van Reneise	De Punt	970714
698.	970702	H.P.G. van der Voort	Paterswolde	970714
699.	970702	mw. A.H. van Vlodrop	Norg	970714
700.	970625	Gemeente Groningen, Waterbedrijf	Groningen	970714
701.	970629	Ir. F.A.J. van Beukering	Glimmen	970714
702.	970702	Gemeente Eelde	Eelde	970714
703.	970701	A. Thijs-Ipema	Donderen	970714
704.	970702	drs. K.B. Kok	Donderen	970714
705.	970628	R.L. Velthuys-Rutgers v.d. Loeff	Donderen	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
706.	970629	E.A.J. Geertman	Glimmen	970714
707.	970630	IVN Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie, afd. Vries	Zeijen	970714
708.	970703	J.P. Roos & I. Rutgers	Donderen	970714
709.	970703	A.D.A. Vos- van der Pijl	Eelde	970714
710.	970702	G.J. Sandker	Donderen	970714
711.	970701	Gemeente Norg	Norg	970714
712.	970625	H. Th. Schröer	Glimmen	970714
713.	970627	R. Reugebrink	Glimmen	970714
714.	970630	H.R. Slagman	Glimmen	970714
715.	970701	Kor en Lenie Thie	Donderen	970714
716.	970702	Gemeente Vries	Vries	970714
717.	970630	R. Dijkstra-Danker	Donderen	970714
718.	970630	G. Kremer	Donderen	970714
719.	-	A.B. Luinge	Donderen	970714
720.	970630	W.F. Nagelsmit	Glimmen	970714
721.	970701	K. Thijs	Donderen	970714
722.	970701	Fam. J. Boer	Donderen	970714
723.	970630	drs. R.J. Velthuijs	Donderen	970714
724.	970630	drs. D.C. van den Oever	Glimmen	970714
725.	970630	mw. C. Nagelsmit-Veenhoven	Glimmen	970714
726.	970630	prof.dr. S.L. Radt	Onnen	970714
727.	970701	H. Thijs-Oostebring	Donderen	970714
728.	970702	G. Tienkamp	Donderen	970714
729.	970703	E. Lubbers	Donderen	970714
730.	970703	dr.ir. E.P.Th.M. Suurmeijer	Peize	970714
731.	970703	G. de Vries, F. de Vries-Bonder	Donderen	970714
732.	970626	G. Christians	Haren	970714
733.	970703	Reind Zonderman en Willy Bak	Donderen	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
734.	970701	P. Brak en C. Eefting	Eelde	970714
735.	970702	G.J.A. Lukassen	Donderen	970714
736.	970702	D. Lukassen-Pieters	Donderen	970714
737.	970630	drs. C.M.I. van den Oever-Nauta	Glimmen	970714
738.	970626	E.C. Kaizer	Donderen	970714
739.	970625	G. Snip	Assen	970714
740.	970608	D. Barrée	Yde	970714
741.	970617	Vereniging "Lugtenberg"	Eelde	970714
742.	970625	Anko, Ingrid, Tim en Tessa Harms	Donderen	970714
743.	970625	Gemeente Haren	Haren	970714
744.	970626	Fam. Barrée	Yde	970714
745.	970625	A. Jansen	Glimmen	970714
746.	970629	I. Kleinman en T. Marra	Eelde	970714
747.	970625	J.A. Kamphuis	Vries	970714
748.	970725	Fam. G. Keun	Donderen	970714
749.	970620	mr. J.J. Mulder namens J. Mulder te Donderen	Nieuwerkerk aan den IJssel	970714
750.	970625	J. Mennes-Niestijl	Donderen	970714
751.	970625	Barrée	Yde	970714
752.	970601	A.D. Hulleman	Glimmen	970714
753.	970612	H. Deinum	Delfzijl	970714
754.	970609	A. de Zeeuw-Vos	Eelde	970714
755.	970607	S.A.T. Somers	Haren	970714
756.	970530	B. Hoven-Hoving	Eelde	970714
757.	970531	R. Bijlsma en L. Bijlsma	Eelde	970714
758.	-	E. Boersma	Eelde	970714
759.	970625	E. Bierdrager- van der Meij	Eelde	970714
760.	970625	C.P.M. de Lange	Eelde	970714
761.	970625	S. van Woerkom	De Punt	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
762.	970618	Hovinga	Vries	970714
763.	970625	E. Muntendam	Leek	970714
764.	970607	H.S. Dallinga	Yde	970714
765.	970624	T. Jansen-Wolters	Glimmen	970714
766.	970625	C.J. Dallinga-Lugte	Yde	970714
767.	970625	Wil Boezen	Vries	970714
768.	970626	H. Dijkstra	Vries	970714
769.	970621	E. van Kampen-Engels	Haren	970714
770.	970621	C.J. Broekman	Eelde	970714
771.	970624	J.C. Bierdrager	Eelde	970714
772.	970620	E. M. Klein	De Punt	970714
773.	970625	Jaap Bakker	Glimmen	970714
774.	970625	Titia Sikkema	Glimmen	970714
775.	970625	J.C. de Wijs	Paterswolde	970714
776.	970623	S.H. Kerstholt	Vries	970714
777.	970624	K. Vogel	Norg	970714
778.	970621	H. Boersma	Norg	970714
779.	970624	dr. P.R. Bouman	Onnen	970714
780.	970625	T. Mulder	Eelde	970714
781.	970701	A.A.B. van Zanten	Paterswolde	970714
782.	970627	W.A. Houtman	Glimmen	970714
783.	970622	H. Put-Engelberts	Glimmen	970714
784.	970623	S.H. Wilkens	Eelde	970714
785.	970628	R. Zijlstra	Paterswolde	970714
786.	970628	J.C. Postma	Vries	970714
787.	970618	H. Visbeek	Norg	970714
788.	970627	E.M.S. Abeln	Eelde	970714
789.	970629	G. v.d. Ploeg	Glimmen	970714
790.	970630	drs. P. Kleerebezem	Yde	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
791.	970625	J. Bron	Donderen	970714
792.	970610	E.C.A. Abeln	Eelde	970714
793.	970630	H.J. Noteboom	Donderen	970714
794.	970626	J.M. Boon	Donderen	970714
795.	970630	A.H.M. Bodewes	Noordlaren	970714
796.	970630	S.T. Hein	Groningen	970714
797.	970629	J. van der Velds	Donderen	970714
798.	970630	A.J. Haring	Donderen	970714
799.	970628	P.L. Kwast	Vries	970714
800.	970629	A.J. Bulthuis	Haren	970714
801.	970627	E. de Hoog	Glimmen	970714
802.	970627	J. Scholtmeijer	Yde	970714
803.	970627	P. Battjes	Vries	970714
804.	970628	F. Tjeerdsma	Eelde	970714
805.	970628	M.J. Smit	Paterswolde	970714
806.	970629	C. Lukey	Eelde	970714
807.	970629	K. Lukey-de Boer	Eelde	970714
808.	970627	C. Bouwer	Vries	970714
809.	970629	Van Driel	Eelde	970714
810.	970629	T. Bouwer-de Groot	Vries	970714
811.	970630	drs. B. Meibos	Glimmen	970714
812.	970620	A.D. Groote	Eelde	970714
813.	970629	L. Warmolds	Glimmen	970714
814.	970626	H.J.M. Assink	Eelde	970714
815.	970621	dr. L.W. Put	Glimmen	970714
816.	970626	R. Oosterhof	Donderen	970714
817.	970629	S.A. Rozemond	Glimmen	970714
818.	970620	A. Postema	Donderen	970714
819.	970626	Zuiveringschap Drenthe	Assen	970714

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
820.	970627	B. Meijer	Glimmen	970714
821.	970627	Gemeente Vries	Vries	970714
822.	970626	R.T. Koch	Donderen	970714
823.	970626	B. Zwerver	Donderen	970714
824.	970626	H.J. Dunning	Donderen	970714
825.	970624	H. Kuijpers	Groningen	970714
826.	970626	mw. A. Kok	Donderen	970714
827.	970704	Stichting "Rondom Vliegveld Eelde"	Eelde	970714
828.	970705	C.J. Marks	Yde	970714
829.	970707	Z.R.W.M. van Martels	Glimmen	970725
830.	970707	G.M. Mudde	Glimmen	970725
831.	970703	E.H. van der Kolk	Peize	970725
832.	970705	B.G. Vonck	Peize	970725
833.	970705	R. Prins	Donderen	970725
834.	970705	F. Vonck-van Dijk	Peize	970725
835.	970620	J. Logtenberg	Eelde	970725
836.	970630	E.A.C. van Leeuwen	Glimmen	970725
837.	970705	mw. A.C. van Doorn	Groningen	970725
838.	970705	A. Amerika	Glimmen	970725
839.	970706	H. Strating	Eelde	970725
840.	970709	R. Zijlstra en D. Mertens	Paterswolde	970725
841.	970706	P.G. Ansmink	Groningen	970725
842.	970608	J. Riksten	Eelde	970808
843.	970707	L. Erkelens	Eelde	970808
844.	9707--	W.C.J. Burger	Groningen	970808

Insprekers tijdens de Hoorzitting in Eelde op 18 juni 1997

- H1 Hr. Vriens namens Vereniging Omwonenden Luchthaven Eelde
- H2 Hr. Polman namens Stichting Rondom Vliegveld Eelde
- H3 Hr. Tuyten
- H4 Hr. Hoekstra
- H5 Hr. Van der Elst
- H6 Hr. Van der Meer

Insprekers tijdens de Hoorzitting in Vries op 19 juni 1997

- H7 Hr. Kaizer namens Belangenvereniging Donderen
- H8 Hr. Blumé
- H9 Mw. Lindenberg
- H10 Hr. Bouwman, lid VVD-fractie van Vries
- H11 Hr. Strijland
- H12 Hr. Van Lotringen, VOLE
- H13 Hr. Schuurmans
- H14 Mw. Mennes
- H15 Hr. Van Putten
- H16 Hr. Van der Ploeg
- H17 Hr. Hugenholtz
- H18 Hr. Vlek
- H19 Mw. L. Jonker
- H20 Mw. W. Jonker
- H21 Hr. Noliijn